

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

Iran Chamber of Commerce, Industries, Mines & Agriculture

شماره: ۱۳۹۸/۰۹/۰۴

پیوست: ۴۳/۱۰۶۹۱/ص

دارد

اتوماسیون اداری

باسمه تعالی

روسای محترم تشکل های وابسته به اتاق ایران
با سلام

احتراما تصویر مصوبه کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی در خصوص طرح بانکداری جمهوری اسلامی ایران جهت استحضار به پیوست تقدیم می گردد.
خواهشمند است با عنایت به اهمیت موضوع دستور فرمایید در اسرع وقت جمع بندی نظرات اعضای محترم تشکل را جهت اقدام مقتضی به این معاونت ارسال فرمایند.

نادر سیف
معاون تشکلهای
اتاق ایران

بدون مهر برجسته فاقد اعتبار می باشد

فقرت
- اطلاع شد به انضمام محترم به جهت نظارت
- یک برگ رو کپی بصورت سرانجام
- این سند محترم بنابر سرکار خانم صیادی
- مهر گردید
۱۳۹۸/۰۹/۰۴

شرکت های تخصصی و صنعتی ایران
شماره: ۰۹۰۹۱۷ - ۰۹۸
تاریخ: ۱۳۹۸/۰۹/۰۴

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

دوره دهم - سال چهارم

تاریخ چاپ ۱۳۹۸/۸/۲۹

شماره چاپ ۱۶۷۲

شماره سابقه چاپ ۱۸۷-۱۶۵

۱۰۱۶-۶۶۹-۶۲۸

شماره ثبت ۱۶۵

گزارش یک‌شوری

شماره ۴۲/۶۷۵۷۳/۵

تاریخ ۱۳۹۸/۸/۲۶

گزارش کمیسیون اقتصادی به مجلس شورای اسلامی

«طرح بانکداری جمهوری اسلامی ایران»؛ به شماره چاپ ۱۸۷، «طرح بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران»؛ به شماره چاپ ۶۶۹، «طرح تأسیس بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران» به شماره چاپ ۱۰۱۶، «طرح عملیات بانکی بدون ربا» به شماره چاپ ۱۶۵ و «لایحه اصلاح قانون پولی و بانکی کشور» به شماره چاپ ۶۲۸ در جلسات متعدد با حضور مسئولان ذی‌ربط، کارشناسان مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی و دیوان محاسبات کشور مورد بحث و بررسی قرار گرفت و به استناد تبصره (۱) ماده (۱۴۳) آیین‌نامه داخلی به دلیل تشابه موضوع طرحها و لایحه مذکور با هم ادغام و نهایتاً در جلسه روز سه‌شنبه مورخ ۱۳۹۸/۸/۲۱ با اصلاحاتی در عنوان و متن به شرح پیوست با اکثریت آراء به تصویب رسید.

اینک گزارش آن در اجرای ماده (۱۴۳) قانون آیین‌نامه داخلی به مجلس شورای اسلامی تقدیم می‌شود.

ضمناً گزارش کمیسیون‌های فرعی امنیت ملی و سیاست خارجی، قضائی و حقوقی، عمران، بهداشت و درمان، ویژه حمایت از تولید ملی و نظارت بر سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، امور داخلی کشور و شوراهای اجتماعی، صنایع و معادن و فرهنگی تا این تاریخ واصل نشده است.

رئیس کمیسیون اقتصادی

الیاس حضرتی

معاونت قوانین

طرح بانکداری جمهوری اسلامی ایران

قسمت اول: کلیات

فصل اول: تعاریف

ماده ۱- اصطلاحاتی که در این قانون به کار برده شده است، به شرح زیر تعریف می شود:

الف- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

ب- هیأت عالی: هیأت عالی بانک مرکزی.

پ- رئیس کل: رئیس کل بانک مرکزی.

ت- عملیات بانکی: دریافت سپرده از اشخاص حقیقی و حقوقی و اعطای تسهیلات یا ایجاد اعتبار.

ث- خدمات بانکی: مجموعه اقداماتی غیر از عملیات بانکی، نظیر صدور ضمانتنامه و گشایش اعتبار اسنادی که مؤسسه اعتباری می تواند در چهارچوب ضوابط اعلامی بانک مرکزی به مشتریان ارائه و در فبال آن کارمزد دریافت کند.

ج- مؤسسه اعتباری: شخص حقوقی است که با مجوز بانک مرکزی یا به موجب قانون تأسیس شده و به انجام عملیات بانکی و ارائه تمام یا بخشی از خدمات بانکی مبادرت می نماید و در این قانون، شامل «بانک» و «مؤسسه اعتباری غیربانکی» است.

تفکیک کارکرد و اختیارات بانک و مؤسسه اعتباری غیربانکی حسب دستورالعملی است که به تصویب هیأت عالی خواهد رسید.

چ- بانک: نوع خاصی از مؤسسه اعتباری است که با مجوز بانک مرکزی یا به موجب قانون از عنوان بانک استفاده می کند و می تواند مشتمل بر انواع مختلفی از جمله تجاری، تخصصی، توسعه ای، مشارکتی، جامع و یا قرض الحسنه باشد. بانکهای مذکور می توانند به صورت حقیقی یا مجازی و در سطوح ملی، بین المللی یا منطقه ای فعالیت کنند.

ح- اشخاص تحت نظارت: منظور از عبارت «اشخاص تحت نظارت» در این قانون، کلیه مؤسسات اعتباری، صندوق های قرض الحسنه، تعاونی های اعتبار، شرکتهای واسپاری (لیزینگ)، صرافیها، شرکتهای مدیریت دارایی، شرکتهای اعتبارسنجی، مؤسسات تضمین تعهدات و سایر اشخاصی است که حسب تشخیص بانک مرکزی، به انجام عملیات یا ارائه خدمات بانکی، ارائه ابزارهای پرداخت و سایر فعالیت های مرتبط با بازار پول اشتغال دارند.

تبصره- مرجع تشخیص مصادیق «عملیات بانکی»، «خدمات بانکی» و «ابزارهای پرداخت»، هیأت عالی است.

خ- اشخاص مرتبط: اشخاص حقیقی یا حقوقی که به نحوی از انحاء نظیر داشتن رابطه خویشاوندی، مالکیتی یا مدیریتی

بتوانند به طور مستقیم یا غیرمستقیم بر تصمیم گیری های «اشخاص تحت نظارت» اعمال نفوذ نمایند. تشخیص مصادیق «اشخاص مرتبط» با هیأت عالی است.

د- فناوری نوین بانکی: به هر گونه فناوری ارتباطی، اطلاعاتی، مخابراتی و مانند آن اطلاق می شود که امکان به کارگیری در ارائه خدمات یا انجام فعالیت های بانکی را داشته یا بتواند به عنوان ابزاری در فرآیند سپرده پذیری یا اعطای تسهیلات به کار رود.

ذ- گزیر: مجموعه اقداماتی است که بانک مرکزی با هدف صیانت از منافع عموم و حفظ ثبات مالی در خصوص «اشخاص تحت نظارت» که با مشکل نقدینگی مواجه شده یا در معرض ورشکستگی قرار گرفته اند، به مورد اجراء می گذارد.

فصل دوم: اهداف قانون

ماده ۲- اهداف این قانون عبارت است از:

۱- کمک به تحقق اهداف و احکام اقتصادی مندرج در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران؛

۲- مدیریت ایجاد اعتبار و تنظیم جریان نقدینگی در جهت رشد و توسعه اقتصاد کشور؛

۳- ارتقای استقلال، کارآمدی و پاسخگویی بانک مرکزی؛

۴- ارتقای سلامت، کارآمدی و پاسخگویی شبکه بانکی؛

۵- هدایت تسهیلات و اعتبارات در جهت تأمین مالی زیرساختها و صنایع اساسی کشور و واحدهای اقتصادی مؤثر در رشد و توسعه اقتصادی.

قسمت دوم: بانک مرکزی

فصل سوم: مسؤولیت ها، اهداف، وظایف و اختیارات بانک مرکزی

ماده ۳-

الف- مسؤولیت استقرار بانکداری سازگار با شرع مقدس اسلام و برقراری مناسبات عادلانه در بخش پولی و بانکی اقتصاد کشور در چهارچوب قانون، برعهده بانک مرکزی است.

ب- بانک مرکزی باید اهداف زیر را پیگیری کند:

۱- ثبات قیمت ها و کنترل تورم؛

- ۲- تأمین ثبات و سلامت شبکه بانکی؛
- ۳- حمایت از رشد و توسعه اقتصادی.

ماده ۴-

الف- بانک مرکزی موظف است در چهارچوب قانون، نسبت به انجام وظایف زیر اقدام کند:

- ۱- تعیین و اجرای سیاست‌های پولی و ارزی؛
- ۲- نظارت بر «اشخاص تحت نظارت»؛
- ۳- نگهداری و مدیریت ذخایر بین‌المللی کشور؛
- ۴- ضرب مسکوکات و انتشار اسکناس‌های رایج کشور؛
- ۵- نگهداری جواهرات ملی؛
- ۶- ایجاد و توسعه زیرساختها، سیاستگذاری و تنظیم‌گری نظام پرداخت کشور؛
- ۷- ایفای نقش به‌عنوان بانکدار، کارگزار و مشاور دولت؛
- ۸- ایفای نقش به‌عنوان بانکدار مؤسسات اعتباری؛
- ۹- ایجاد بسترهای لازم برای تشکیل پایگاه داده جامع و متمرکز عملیات بانکی، خدمات و تراکنش‌های «اشخاص تحت نظارت»؛
- ۱۰- ایجاد بسترهای لازم حقوقی و اطلاعاتی برای فعالیتهای شرکت‌های اعتبارسنجی، مؤسسات ضمانت‌تسهلات و سایر نهاد‌های مکمل صنعت بانکداری؛

- ۱۱- ایجاد زیرساخت‌های حقوقی و فنی لازم برای انعقاد پیمان‌های دو یا چندجانبه پولی با سایر کشورها.
- ب- بانک مرکزی می‌تواند با رعایت قوانین و مقررات، اقدامات زیر را انجام دهد:
- ۱- استفاده از ابزارهای سیاستگذاری پولی و ارزی؛
 - ۲- انجام معاملات ارزی به منظور مدیریت ذخایر بین‌المللی کشور؛
 - ۳- مشارکت و عضویت در نهادهای بین‌المللی؛
 - ۴- ارائه خدمات بانکی به بانکهای مرکزی خارجی و با نهادهای پولی و سازمان‌های بین‌المللی؛
 - ۵- انجام عملیات بانکی با مؤسسات اعتباری داخلی و خارجی؛
 - ۶- همکاری و تبادل اطلاعات با بانکهای مرکزی و مقامات نظارت بانکی سایر کشورها؛
 - ۷- تأسیس و مشارکت در شرکتهای داخلی و خارجی در راستای انجام وظایف و تحقق اهداف بانک مرکزی؛
 - ۸- دریافت کارمزد در برابر ارائه خدمت به متقاضیان؛
 - ۹- ایجاد و اداره مؤسسات آموزشی و پژوهشی مرتبط با وظایف بانک مرکزی و نظام بانکی در چهارچوب قوانین و مقررات مربوط؛
 - ۱۰- سایر اموری که به تشخیص هیأت عالی برای تحقق اهداف بانک مرکزی مورد نیاز است.

نسخه ۱- مشارکت حقوقی بانک مرکزی با «اشخاص تحت نظارت» و اشخاص مرتبط با آنها ممنوع است.
نسخه ۲- عملیات بانک مرکزی نباید مغایر با احکام شرع باشد. مرجع تشخیص مغایرت، شورای فقهی است.

فصل چهارم: ساختار بانک مرکزی

ماده ۵- ارکان بانک مرکزی عبارت است از:

- ۱- هیأت عالی؛
 - ۲- رئیس کل؛
 - ۳- هیأت نظارت و حسابرسی.
- مقررات مربوط به هیأت عالی
- ماده ۶- هیأت عالی، بالاترین مرجع سیاستگذاری، تصویب دستورالعمل‌ها و نظارت بر حسن اجرای قوانین و مقررات در بانک مرکزی است. هیأت عالی مرکب از شش عضو غیراجرائی و سه عضو اجرائی، به شرح زیر است:
- الف- اعضای غیراجرائی:
- اعضای غیراجرائی هیأت عالی به ترتیب زیر انتخاب می‌شوند:
- الف- ۱- سه نفر اقتصاددان متخصص در حوزه پول و اقتصاد کلان، یک نفر با معرفی وزیر امور اقتصادی و دارایی، یک نفر با معرفی رئیس کل و یک نفر با معرفی اتاقهای سه‌گانه.
 - الف- ۲- سه نفر متخصص در حوزه بانک و حقوق بانکی، یک نفر با معرفی وزیر امور اقتصادی و دارایی؛ یک نفر با معرفی رئیس کل و یک نفر با معرفی رئیس قوه قضائیه.
- نسخه ۱- صلاحیت اقتصاددان معرفی شده از سوی اتاقهای سه‌گانه، باید به تأیید وزیر امور اقتصادی و دارایی برسد.
نسخه ۲- کلیه اعضای غیراجرائی، پس از تأیید رئیس‌جمهور و با حکم وی به عضویت در هیأت عالی منصوب می‌شوند.
ب- اعضای اجرائی:

اعضای اجرائی هیأت عالی عبارتند از: رئیس کل به عنوان رئیس هیأت عالی؛ قائم مقام رئیس کل به عنوان نایب رئیس، دبیر هیأت عالی و معاون نظارتی رئیس کل.

رئیس کل توسط رئیس جمهور و پس از مشورت با اعضای غیراجرائی هیأت عالی تعیین و منصوب می شود. قائم مقام رئیس کل به پیشنهاد رئیس کل با تأیید و حکم رئیس جمهور منصوب می شود. معاون نظارتی رئیس کل توسط رئیس کل انتخاب و با حکم وی منصوب می شود.

شرایط عمومی و اختصاصی، نحوه عزل و سایر مقررات مربوط به اعضای هیأت عالی

ماده ۷- شرایط عمومی و اختصاصی، نحوه عزل و سایر مقررات مربوط به هیأت عالی به شرح زیر است:

الف- شرایط عمومی اعضای هیأت عالی

۱- اعتقاد و التزام عملی به ولایت فقیه، نظام جمهوری اسلامی و قانون اساسی؛

۲- تابعیت جمهوری اسلامی ایران؛

۳- نداشتن سوء پیشینه کیفری مؤثر؛

۴- عدم محکومیت قطعی انتظامی از بند «د» به بعد موضوع ماده (۹) قانون رسیدگی به تخلفات اداری (مصوب ۱۳۷۲/۹/۷)

ب- شرایط اختصاصی اعضای هیأت عالی

اعضای اجرائی و اعضای غیراجرائی هیأت عالی باید از تحصیلات عالی دانشگاهی برخوردار بوده و حداقل ده سال تجربه مفید در حوزه های اقتصادی، مالی یا بانکداری داشته باشند. رئیس کل و حداقل دو نفر از اعضای غیراجرائی هیأت عالی باید دارای مدرک دکتری معتبر و سوابق برجسته در حوزه اقتصاد کلان باشند.

پ- دوره خدمت اعضای هیأت عالی

۱- اعضای غیراجرائی هیأت عالی برای یک دوره شش ساله منصوب می شوند و انتخاب مجدد آنها صرفاً برای یک دوره دیگر بلامانع است.

۲- در اولین دوره تشکیل هیأت عالی، در پایان سالهای دوم و چهارم، دو نفر از اعضای غیراجرائی به قید قرعه از هیأت عالی خارج می شوند. انتخاب مجدد اشخاصی که به قید قرعه از هیأت عالی خارج می شوند، بلامانع است.

۳- دوره تصدی اعضای اجرائی پنج سال است. انتخاب آنها صرفاً برای یک دوره دیگر، بلامانع است.

ت- چگونگی عزل اعضای هیأت عالی

۱- عزل رئیس کل از طرق زیر امکان پذیر است:

۱-۱- رئیس جمهور می تواند پس از مشورت با اعضای غیراجرائی هیأت عالی، رئیس کل را عزل کند. عزل رئیس کل باید مستند به قصور یا تقصیر رئیس کل در تحقق اهداف بانک مرکزی، یا عدم اجرای مصوبات هیأت عالی باشد. اعضای غیراجرائی هیأت عالی موظفند نظر مشورتی خود را به همراه ادله و مستندات مربوط، کتباً به رئیس جمهور تقدیم نمایند و برای اطلاع عموم منتشر کنند. همچنین، رئیس جمهور باید حداقل یک هفته قبل از صدور حکم عزل، دلایل و مستندات خود را برای اطلاع عموم منتشر کند.

۱-۲- در صورتی که بیش از دو سوم اعضای غیراجرائی هیأت عالی خواستار برکناری رئیس کل باشند، دلایل و مستندات خود را کتباً به رئیس جمهور تقدیم می کنند. در صورت موافقت رئیس جمهور، رئیس کل عزل می شود. تقاضای برکناری رئیس کل باید مستند به قصور مؤثر در انجام وظیفه یا عدم اجرای مصوبات هیأت عالی باشد. در صورتی که رئیس جمهور با پیشنهاد عزل رئیس کل مخالفت کند، باید دلایل مخالفت خود را ظرف مدت یک هفته کتباً به رئیس مجلس شورای اسلامی اعلام کند. نامه رئیس جمهور در این خصوص، در اولین جلسه علنی مجلس شورای اسلامی قرائت و برای اطلاع عموم، منتشر می شود.

تبصره- رئیس جمهور در ابتدای دوره ریاست جمهوری، در صورتی که از دوره خدمت رئیس کل، یک سال یا کمتر باقی مانده باشد، نمی تواند وی را عزل کند.

۲- قائم مقام رئیس کل با پیشنهاد رئیس کل و تأیید رئیس جمهور عزل می شود.

۳- معاون نظارتی توسط رئیس کل و با حکم وی عزل می شود.

۴- در صورتی که هر یک از اعضای اجرائی یا غیراجرائی هیأت عالی به موجب حکم قطعی دادگاه، محکوم به محرومیت از حقوق اجتماعی شود، یا به علت بیماری یا کهولت سن قادر به انجام وظایف خود نباشد، یا بیش از ده روز کاری متوالی یا سی روز کاری غیرمتوالی در طول یک سال غیبت غیرموجه داشته باشد، از عضویت در هیأت عالی منعزل می گردد. تشخیص ناتوانی و غیرموجه بودن غیبت، با هیأت نظارت و حسابرسی است.

ث- استعفای اعضای هیأت عالی

۱- پذیرش استعفای اعضای هیأت عالی، غیر از معاون نظارتی، منوط به موافقت رئیس جمهور است. پذیرش استعفای معاون نظارتی با رئیس کل است.

۲- جایگزین عضو مستعفی، متوفی، منعزل یا معزول هیأت عالی، باید ظرف مدت دو هفته انتخاب شود.

۳- عضو هیأت عالی که جایگزین عضو مستعفی، متوفی، منعزل یا معزول می شود، دوره عضو قبلی را به اتمام می رساند و اگر اولین دوره حضور او در هیأت عالی باشد، انتخاب مجدد وی برای یک دوره دیگر بلامانع است.

ج- سایر مقررات مربوط به هیأت عالی

۱- اعضای هیأت عالی باید قبل از شروع به کار در اولین جلسه هیأت عالی سوگند یاد کنند. متن سوگندنامه اعضای هیأت عالی به شرح زیر است:

«من به عنوان عضو هیأت عالی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به خداوند بزرگ سوگند یاد می‌کنم که ضمن توجه مستمر به خطیر بودن وظیفه‌ای که برعهده من گذاشته شده است، در کلیه اظهارنظرها و تصمیم‌گیری‌های خود، مصالح ملت ایران، پیشرفت اقتصاد کشور، ترویج احکام نورانی اسلام در عرصه پول، بانک و مالیه اسلامی و گسترش اخلاق و معنویت در تعاملات اقتصادی جامعه را در چهارچوب قانون اساسی مدنظر قرار خواهم داد و به هیچ وجه منافع شخصی خود یا دیگران و فشارهای خارج از چهارچوب قانون، مرا از انجام وظایفی که شرعاً و قانوناً برعهده دارم، باز نخواهد داشت.»

۲- عضویت در هیأت عالی، شغل تمام‌وقت محسوب می‌شود. اعضای هیأت عالی نمی‌توانند همزمان هیچ شغل یا سمت موظف یا غیرموظف اعم از سمت مدیریتی، کارشناسی یا مشاوره‌ای در هیچ نهاد دولتی، عمومی، خصوصی، تعاونی و همچنین در مؤسسات غیرانتفاعی یا مردم‌نهاد را داشته باشند. این ممنوعیت شامل فعالیت آموزشی در دانشگاهها با مراکز آموزشی غیروابسته به «اشخاص تحت نظارت»، در صورتی که خللی به انجام وظایف در هیأت عالی وارد نسازد، نمی‌شود.

۳- اعضای هیأت عالی و همسر و فرزندان آنها نباید سهامدار، عضو هیأت‌مدیره یا هیأت عامل «اشخاص تحت نظارت» باشند.

۴- در صورتی که والدین، پدربزرگ، مادربزرگ، همسر فرزند، برادر یا خواهر عضو هیأت عالی، سهامدار مؤثر، عضو هیأت‌مدیره یا هیأت عامل یکی از «اشخاص تحت نظارت» باشد، عضو مزبور موظف است ضمن اعلام موضوع به رئیس کل، از شرکت در جلسات مربوط به «اشخاص تحت نظارت» مرتبط با آنها، خودداری کند. تشخیص سهامدار مؤثر با رئیس کل است.

۵- اعضای هیأت عالی باید در ابتدا و انتهای دوره عضویت در هیأت عالی، «فرم تعارض منافع» را تکمیل و به دبیرخانه هیأت عالی تحویل نمایند. دبیرخانه هیأت عالی موظف است «فرم تعارض منافع» اعضای هیأت عالی را برای رؤسای سه قوه ارسال نموده و در پایگاه اطلاع‌رسانی بانک مرکزی منتشر نماید.

تبصره- «فرم تعارض منافع» مشتمل بر فهرست دارایی‌های فرد موردنظر و افراد تحت تکفل وی و نیز کلیه فعالیت‌های اقتصادی، مالی، تجاری و مشاغل تمام‌وقت یا پاره‌وقت او طی پنج‌سال منتهی به تصدی مسئولیت در بانک مرکزی است.

۶- اعضای هیأت عالی مشمول قانون منع مداخله و زرا و نمایندگان مجلسین و کارمندان دولت در معاملات دولتی و کشوری مصوب ۱۳۳۷/۱۰/۲۲ هستند و علاوه بر آن نمی‌توانند از هیچ بخش دولتی، عمومی غیردولتی، خصوصی و تعاونی خارج از بانک مرکزی (غیر از موارد استثناء شده در جزء (۲)) هیچ گونه دریافتی داشته باشند. در صورت مأمور شدن اعضای هیأت عالی، در طول دوره مأموریت با رعایت قوانین و مقررات مربوط، صرفاً می‌توانند از یک محل حقوق دریافت کنند.

۷- اعضای هیأت عالی مشمول احکام ماده (۳) قانون رسیدگی به دارایی مقامات، مسؤولان و کارگزاران جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۴/۸/۹ می‌باشند.

۸- حقوق و مزایای اعضای هیأت عالی مطابق حقوق و مزایای مقامات موضوع بند «ج» ماده (۷۱) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ تعیین می‌گردد.

۹- انجام کار دائم یا موقت برای «اشخاص تحت نظارت» یا ارائه هرگونه خدمات مشاوره‌ای به آنها، توسط اعضای هیأت عالی پس از پایان دوره عضویت آنها، به مدت سه‌سال ممنوع است. در صورتی که عضو هیأت عالی که دوره خدمت او به پایان رسیده است از محل دیگری حقوق دریافت ننماید، حقوق وی در مدت سه‌سال ممنوعیت مذکور گماکان توسط بانک مرکزی پرداخت خواهد شد.

۱۰- اعضای هیأت عالی نباید عضو احزاب سیاسی باشند.

وظایف و اختیارات هیأت عالی

ماده-۸- هیأت عالی مسئولیت انحصاری اجرای وظایف زیر را در چهارچوب قانون برعهده دارد:

۱- اتخاذ سیاست‌های پولی و ارزی و تصمیم‌گیری درباره نحوه اجرای سیاست‌های مزبور و ابزارهای موردنیاز برای تحقق

آنها؛

۲- اتخاذ تدابیر کلان برای هدایت تسهیلات و اعتبارات بانکی در جهت تحقق هدف مذکور در جزء (۳) بند «ب» ماده (۳)

این قانون؛

۳- تصویب راهبردها و اصول کلی نظارت بر «اشخاص تحت نظارت»؛

۴- تصویب سیاست‌های مربوط به پیشگیری از مخاطرات فراگیر در نظام بانکی؛

۵- تصویب مقررات عملیات بازار باز؛

۶- تصویب ضوابط ناظر بر بازار بین بانکی؛

۷- تأیید گزارش‌های دوره‌ای که تهیه و انتشار آنها به موجب قانون بر عهده بانک مرکزی قرار داده شده است؛

۸- تصویب کلیه مقررات و دستورالعمل‌های لازم به منظور اجرای این قانون که مرجع دیگری برای تصویب آنها پیش‌بینی

نشده است؛

۹- تصویب دستورالعمل نحوه اداره جلسات هیأت عالی؛

۱۰- تصویب صورتهای مالی بانک مرکزی، تصمیم‌گیری درخصوص انتقال سود به حسابهای اندوخته و تصویب افزایش

سرمایه بانک مرکزی؛

- ۱۱- تصویب بودجه سالانه بانک مرکزی؛
- ۱۲- تصویب دستورالعمل ناظر بر میزان، ترکیب و کیفیت نگهداری ذخایر بین‌المللی در اختیار بانک مرکزی؛
- ۱۳- ارائه مشاوره و توصیه‌های سیاستی به رئیس‌جمهور و مجلس شورای اسلامی در خصوص طرحها و لوایح مرتبط با اهداف و وظایف بانک مرکزی، قبل از تصویب آنها؛
- ۱۴- اجازه تأسیس و تعطیلی شرکتهای تابعه، شعب و نمایندگی‌های بانک مرکزی؛
- ۱۵- تصویب ساختار، حکمرانی داخلی و مقررات اداری و استخدامی بانک مرکزی و دستورالعمل‌های اجرایی مورد نیاز، در چهارچوب قوانین مربوط؛
- ۱۶- صدور دستورالعمل‌های مربوط به حسابداری، حسابرسی و گزارشگری مالی «اشخاص تحت نظارت»، پس از اخذ نظر مشورتی سازمان حسابرسی و سازمان بورس و اوراق بهادار؛
- ۱۷- اتخاذ تصمیم نهایی در خصوص بازسازی، گریز، انحلال، ورشکستگی و تصفیه «اشخاص تحت نظارت»؛
- ۱۸- اتخاذ تصمیم با رأی موافق دوسوم اعضاء در خصوص اعطای اعتبار به صندوق ضمانت سپرده‌ها در شرایط اضطراری با درخواست مدیرعامل صندوق ضمانت سپرده‌ها و تأیید رئیس کل؛
- ۱۹- تصویب ضوابط مربوط به نحوه نگهداری و نمایش جواهرات ملی؛
- ۲۰- اتخاذ تصمیم در خصوص مشارکت حقوقی بانک مرکزی در سرمایه شرکتهایی که فعالیت‌های بانک مرکزی را پشتیبانی می‌کنند؛
- ۲۱- تصویب ضوابط مربوط به صادرات و واردات طلا، ضرب مسکوکات و معاملات شمش طلا و نظارت بر اجرای صحیح آن؛
- ۲۲- اتخاذ تصمیم در خصوص انتشار انواع اسکناس و مسکوک رایج، تولید قطعات جدید اسکناس و مسکوک و خارج کردن اسکناس‌ها و مسکوکات قدیمی از گردش؛
- ۲۳- نظارت بر نحوه مدیریت بانک مرکزی و بررسی مداوم عملکرد آن در راستای حصول اطمینان از دستیابی به اهداف تعیین شده؛

تبصره - در صورتی که اجرای این وظیفه، مستلزم رأی‌گیری باشد، اعضای اجرائی هیأت عالی حق رأی نخواهند داشت.

- ۲۴- تصویب ضوابط نگهداری حسابها، گزارشگری مالی، شفافیت، طبقه‌بندی و تعیین سطح محرمانگی اطلاعات در بانک مرکزی؛
 - ۲۵- تدوین راهبردها و تصویب ضوابط کلی حاکم بر فناوری‌های نوین مالی در حوزه ابزارهای پرداخت، پولهای رمز پایه و نظارت بر حسن اجرای آنها؛
 - ۲۶- تصمیم‌گیری درباره نحوه اجرای سایر وظایفی که براساس قانون به بانک مرکزی محول شده یا می‌شود.
- ماده ۹- هیأت عالی موظف است کمیته‌های تطبیق، حسابرسی و کنترل داخلی، مدیریت خطرات (ریسک) و سایر کمیته‌های مورد نیاز را ایجاد نماید. ترکیب اعضاء و شرح وظایف کمیته‌های مزبور توسط هیأت عالی تعیین می‌شود. اعضای اجرائی هیأت عالی نباید در کمیته‌های موضوع این ماده عضویت داشته باشند.
- جلسات هیأت عالی

ماده ۱۰-

- الف- ریاست جلسات هیأت عالی با رئیس کل و در غیاب وی با قائم مقام رئیس کل است. تصمیمات هیأت عالی با رأی اکثریت اعضاء حاضر در جلسه اتخاذ می‌گردد و در صورت تساوی آراء، رأی رئیس کل و در غیاب وی، قائم مقام رئیس کل، تعیین کننده می‌باشد. جلسات هیأت عالی با حضور حداقل شش نفر از اعضاء دارای حق رأی هیأت عالی رسمیت می‌یابد. حضور حداقل چهار عضو غیر اجرائی و رئیس کل یا قائم مقام وی برای رسمیت یافتن جلسات هیأت عالی الزامی است. نظرات مخالفان مصوبات جلسه بنا به درخواست آنان در صورتجلسه درج می‌گردد.
- ب- جلسات هیأت عالی حداقل دو بار در ماه تشکیل می‌شود. جلسات فوق‌العاده هیأت عالی به درخواست رئیس کل یا حداقل دو عضو دیگر هیأت عالی تشکیل می‌گردد.
- پ- معاونان بانک مرکزی و سایر اشخاص به تشخیص رئیس کل می‌توانند بدون حق رأی در جلسات هیأت عالی شرکت نمایند.
- ت- دو نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی به انتخاب مجلس، یک نفر با معرفی کمیسیون اقتصادی و یک نفر با معرفی کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات به‌عنوان ناظر در جلسات هیأت عالی شرکت می‌کنند.
- شفافیت و پاسخگویی هیأت عالی

ماده ۱۱-

- الف- اصل در مذاکرات و مصوبات هیأت عالی، غیرمحرمانه بودن آنها و قابلیت انتشار عمومی است. تشخیص موارد غیرقابل انتشار با هیأت عالی است. ضوابط مربوط به انتشار یا عدم انتشار مذاکرات و مصوبات هیأت عالی و شرایط و زمان‌بندی خروج مصوبات محرمانه، از قید محرمانگی، به پیشنهاد رئیس کل به تصویب هیأت عالی می‌رسد.

ب- رئیس کل موظف است در اولین جلسه علنی اردیبهشت ماه و آبان ماه مجلس شورای اسلامی حضور یابد و گزارش عملکرد و برنامه های بانک مرکزی، مشتمل بر سیاست های پولی، ارزی و اعتباری، نظارت بانکی، تحولات اقتصادی، دلایل انحراف احتمالی متغیرهای هدف از پیش بینی های ارائه شده در گزارش قبلی رئیس کل و پیش بینی کلی از وضعیت آینده اقتصاد، عملکرد بانک مرکزی در حمایت از تولید و رشد اقتصادی و وضعیت سلامت و ثبات نظام بانکی را که به تصویب هیأت عالی رسیده است، به نمایندگان مجلس شورای اسلامی ارائه دهد. گزارش مکتوب رئیس کل باید حداقل قبل از دو روز کاری در اختیار نمایندگان قرار گیرد و بخشهای غیرمحرمانه آن برای اطلاع عموم منتشر گردد. همچنین، رئیس کل و معاونان وی، حسب درخواست نمایندگان، در کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی حضور یافته، توضیحات لازم را ارائه خواهند نمود.

ب- کلیه وزارتخانه ها، مؤسسات و شرکتهای دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی و «اشخاص تحت نظارت» دولتی مکلفند با رعایت قوانین مربوط، اطلاعاتی را که به تشخیص هیأت عالی برای تهیه گزارش های رئیس کل به مجلس شورای اسلامی لازم است، در اختیار بانک مرکزی قرار دهند. مستنکف، مجرم شناخته شده و به انفصال از خدمت حداقل به مدت یک سال محکوم می شود.

ت- استنکاف «اشخاص تحت نظارت» از ارائه اطلاعات به بانک مرکزی، یا ارائه اطلاعات نادرست به بانک مرکزی و عموم مردم جرم محسوب می شود و مرتکب و هر یک از اعضای هیأت مدیره و هیأت عامل که قصور یا تقصیر آنها در ارتکاب جرم مزبور محرز شده باشد، به تحمل حداکثر دو سال حبس محکوم می شوند.

ماده ۱۲- اعضای هیأت عالی و شوراهای تخصصی آن، اعضای هیأت نظارت و حسابرسی، اعضای هیأت های انتظامی، کارکنان و کارگزاران بانک مرکزی و سایر اشخاص مطلع نباید اطلاعات محرمانه دولت، بانک مرکزی و «اشخاص تحت نظارت» را جز به موجب قانون یا حکم دادگاه صالح، افشا کنند. عدم رعایت ضوابط محرمانگی، جرم تلقی شده، مرتکب به پرداخت جرمیسه نقدی تا ده میلیارد (۱۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال یا حداکثر سه سال حبس یا هر دو محکوم می شود. ضوابط مربوط به محرمانگی اطلاعات و گزارش ها در بانک مرکزی و شبکه بانکی به تصویب هیأت عالی می رسد.

رئیس کل

ماده ۱۳- رئیس کل بالاترین مقام اداری و اجرایی بانک مرکزی است که مسؤولیت حسن اداره بانک مرکزی و اجرای این قانون و مقررات مربوط به آن را برعهده دارد. رئیس کل عهده دار کلیه امور بانک مرکزی، به استثنای وظایفی که به موجب این قانون به عهده دیگران گذارده شده است، می باشد. رئیس کل علاوه بر سایر وظایف مندرج در این قانون، عهده دار مسؤولیت های زیر است:

- ۱- اداره کلیه امور بانک مرکزی؛
 - ۲- عزل و نصب معاونان و مدیران بانک مرکزی؛
 - ۳- اجرای مصوبات هیأت عالی؛
 - ۴- نمایندگی بانک مرکزی در کلیه مراجع رسمی داخلی و خارجی با حق توکیل؛
 - ۵- سخنگویی بانک مرکزی و هیأت عالی؛
 - ۶- امضای قرارداد و توافقنامه به نمایندگی از بانک مرکزی؛
 - ۷- تهیه و تدوین ساختار و حکمرانی داخلی بانک مرکزی و ارائه آن به هیأت عالی جهت تصویب.
- تبصره ۱- رئیس کل می تواند حق امضا و یا بخشی از وظایف اجرایی خود را به قائم مقام، معاونان خود و یا هر یک از کارمندان بانک مرکزی تفویض کند.
- تبصره ۲- اختیارات قائم مقام رئیس کل به جز مواردی که در این قانون تصریح شده است، از طرف رئیس کل تعیین می شود و در صورت غیبت، استعفا، معذوریت یا فوت رئیس کل، قائم مقام دارای کلیه اختیارات و وظایف رئیس کل می باشد.
- ماده ۱۴- معاون نظارتی رئیس کل از اختیارات کامل برای طرح دعوی بر علیه کلیه «اشخاص تحت نظارت» و اشخاصی که بدون أخذ مجوز به انجام عملیات یا ارائه خدمات بانکی و ابزارهای پرداخت یا سایر فعالیت هایی که مستلزم أخذ مجوز است، مبادرت می کنند، برخوردار می باشد.
- ماده ۱۵- معاون نظارتی رئیس کل موظف است امور زیر را تحت نظر رئیس کل انجام دهد:
- ۱- انجام اقدامات لازم برای حفظ و ارتقای ثبات و سلامت «اشخاص تحت نظارت» در چهارچوب مصوبات شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی؛
 - ۲- تدوین ضوابط مربوط به تأسیس، فعالیت، بازسازی، گزیر، انحلال، ورشکستگی و تصفیه «اشخاص تحت نظارت» جهت تصویب در شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی؛
 - ۳- صدور، تعلیق، تمدید و لغو مجوز مؤسسات اعتباری پس از تصویب شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی؛
 - ۴- صدور، تعلیق، تمدید و لغو مجوز سایر «اشخاص تحت نظارت» غیر از مؤسسات اعتباری، در چهارچوب تعیین شده توسط شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی؛
 - ۵- پایش و گزارش مستمر شاخصهای ثبات و سلامت بانکی، به تفکیک «اشخاص تحت نظارت» و در مورد کل شبکه بانکی کشور؛
 - ۶- نظارت بر حسن اجرای مقررات توسط «اشخاص تحت نظارت» و ارائه گزارش های ادواری؛
 - ۷- اعمال مجازات های انتظامی بر «اشخاص تحت نظارت» مطابق فصل شانزدهم این قانون؛

۸- اعلان عمومی فهرست «اشخاص تحت نظارت»

۹- راهبری فرآیند بازسازی، گزیر، انحلال، ورشکستگی و تصفیه «اشخاص تحت نظارت».

ماده ۱۶- معاون نظارتی رئیس کل موظف است در انتهای هر فصل، گزارشی مشتمل بر اقدامات نظارتی صورت گرفته توسط حوزه نظارتی بانک مرکزی، وضعیت ثبات و سلامت شبکه بانکی و برنامه نظارتی آتی بانک مرکزی را پس از تصویب در شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی برای طرح در هیأت عالی، به رئیس کل ارائه کند.

هیأت نظارت و حسابرسی

ماده ۱۷-

الف- هیأت نظارت و حسابرسی، متشکل از رئیس و چهار عضو، از میان حسابرسان خیره یا افراد مطلع در امور حسابداری یا بانکی با داشتن حداقل ده سال سابقه کاری مفید تشکیل می شود. رئیس و اعضای هیأت نظارت و حسابرسی به پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارائی و با تأیید و حکم رئیس جمهور برای مدت دو سال منصوب می شوند. عزل این افراد قبل از اتمام دوره دو ساله، مگر به واسطه ارتکاب جرائم کیفری و صدور حکم قطعی دادگاه، ممنوع است. عضویت افراد در هیأت نظارت و حسابرسی به صورت تمام وقت می باشد و انتخاب مجدد آنان بلامانع است. اعضای هیأت نظارت و حسابرسی مشمول احکام مذکور در اجزاء (۲)، (۳)، (۵)، (۶)، (۷)، (۹) و (۱۰) بند (ج) ماده (۷) این قانون و احکام مربوط به رازداری اعضای هیأت عالی می باشند.

ب- وظائف هیأت نظارت و حسابرسی عبارت است از:

- ۱- رسیدگی به ترازنامه و صورت های مالی بانک مرکزی و تأیید آنها برای انتشار؛
 - ۲- تهیه گزارش های سالانه و میان دوره ای تفریح بودجه بانک مرکزی؛
 - ۳- رسیدگی به عملیات بانک مرکزی از لحاظ انطباق با قوانین مربوط و مصوبات هیأت عالی.
- تبصره- رئیس هیأت نظارت و حسابرسی موظف است گزارش های ادواری و موردی را برای رئیس جمهور، رئیس مجلس شورای اسلامی، رئیس قوه قضائیه، وزیر امور اقتصادی و دارائی، رئیس کل بانک مرکزی، رئیس دیوان محاسبات و رئیس سازمان بازرسی کل کشور ارسال کند. ترازنامه و صورت های مالی بانک مرکزی قبل از ارسال باید به تصویب هیأت عالی برسد. گزارش های مربوط به انطباق یا عدم انطباق عملکرد بانک مرکزی با قوانین و مصوبات هیأت عالی، و گزارش های تفریح بودجه بانک مرکزی مستقیماً توسط رئیس هیأت نظارت و حسابرسی برای مقامات فوق الذکر ارسال می شود.
- پ- بانک مرکزی موظف است کلیه اطلاعات، مصوبات هیأت عالی، قراردادها، اسناد و نیز امکانات و نیروهای مورد نیاز برای انجام وظائف هیأت نظارت و حسابرسی را در اختیار هیأت قرار دهد.

ت- حقوق و مزایای اعضای هیأت نظارت و حسابرسی مطابق حقوق و مزایای مقامات موضوع بند «ج» ماده (۷۱) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۸ توسط وزیر امور اقتصادی و دارائی تعیین و از محل بودجه وزارتخانه مزبور پرداخت می شود.

شوراهای تخصصی هیأت عالی

ماده ۱۸- شوراهای تخصصی هیأت عالی عبارتند از:

- ۱- شورای سیاست گذاری پولی و ارزی
- ۲- شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی
- ۳- شورای فقهی
- شورای سیاست گذاری پولی و ارزی

ماده ۱۹-

الف- اعضای شورای سیاست گذاری پولی و ارزی عبارتند از:

- ۱- رئیس کل به عنوان رئیس شورا؛
 - ۲- قائم مقام رئیس کل به عنوان نائب رئیس و دبیر؛
 - ۳- سه نفر عضو غیراجرائی هیأت عالی موضوع بند (الف-۱) ماده (۶)؛
 - ۴- دو نفر از معاونان رئیس کل به انتخاب وی؛
 - ۵- رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار
 - ۶- معاون بانک و بیمه وزیر امور اقتصادی و دارائی؛
 - ۷- دو نفر خیره اقتصادی مسلط به ابزارهای سیاست پولی به پیشنهاد رئیس کل و تصویب هیأت عالی.
- تبصره ۱- دبیرخانه شورای سیاست گذاری پولی و ارزی در بانک مرکزی و در حوزه قائم مقام رئیس کل تشکیل می شود.
- تبصره ۲- اشخاص موضوع بند (۷) این ماده برای مدت دو سال انتخاب می شوند و انتخاب مجدد آنها بلامانع است. عزل اشخاص مزبور منوط به تصویب هیأت عالی می باشد.

ب- وظایف شورای سیاست‌گذاری پولی و ارزی عبارت است از:

- ۱- پایش مستمر اقتصاد کشور، بازار پول، ارز و سرمایه و تأثیرات متقابل آنها بر یکدیگر؛
- ۲- تصمیم‌سازی در خصوص اتخاذ سیاست‌های پولی و ارزی مناسب به منظور تحقق اهداف تعیین یا پیش‌بینی شده برای متغیرهای اصلی اقتصادی نظیر نرخ تورم، نرخ بیکاری و نرخ رشد اقتصادی، در اسناد و قوانین بالادستی و گزارش‌های دوره‌ای رئیس‌کل؛
- ۳- پایش مستمر عملکرد مؤسسات اعتباری از حیث همراهی با سیاست‌های اعلام‌شده بانک مرکزی در خصوص هدایت تسهیلات و اعتبارات بانکی در جهت تحقق هدف مذکور در جزء (۳) بند «ب» ماده (۳) این قانون و ارائه پیشنهادات تشویقی یا تنبیهی لازم به هیأت عالی؛
- ۴- ارائه پیشنهاد به هیأت عالی در خصوص نرخ سود موضوع ماده (۱۰۳) این قانون؛
- ۵- ارزیابی اثربخشی سیاست‌های پولی و ارزی بانک مرکزی؛
- ۶- تصمیم‌سازی در خصوص میزان، ترکیب و کیفیت ذخایر بین‌المللی بانک مرکزی؛
- ۷- تصمیم‌سازی در مورد ابزارهای پرداخت؛
- ۸- تهیه پیش‌نویس گزارش‌های بانک مرکزی شامل گزارش‌های شش‌ماهه رئیس‌کل به رئیس‌جمهور، مجلس شورای اسلامی و مردم؛

۹- انجام سایر اموری که توسط هیأت عالی یا رئیس‌کل به این شورا ارجاع می‌شود.

تبصره- تصمیمات شورای سیاست‌گذاری پولی و ارزی پس از تصویب در هیأت عالی، نافذ است.

شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی

ماده ۲۰-

الف- اعضای شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی عبارتند از:

- ۱- رئیس‌کل به‌عنوان رئیس شورا؛
 - ۲- معاون نظارتی رئیس‌کل به‌عنوان نائب‌رئیس و دبیر شورا؛
 - ۳- سه عضو غیراجرائی هیأت عالی موضوع بند (الف-۲) ماده (۶)؛
 - ۴- دو نفر از معاونان رئیس‌کل به انتخاب وی؛
 - ۵- معاون اقتصادی دادستان کل کشور؛
 - ۶- دو نفر خبره بانکی به پیشنهاد معاون نظارتی رئیس‌کل، تأیید رئیس‌کل و تصویب هیأت عالی.
- تبصره ۱- دبیرخانه شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی در حوزه معاونت نظارتی رئیس‌کل تشکیل می‌شود.
- تبصره ۲- اشخاص موضوع بند (۶) این ماده برای مدت دو سال انتخاب می‌شوند و انتخاب مجدد آنها بلامانع است. عزل اشخاص مزبور منوط به تصویب اعضای هیأت عالی است.
- تبصره ۳- سایر اعضای غیراجرائی هیأت عالی می‌توانند در جلسات شورا با حق رأی شرکت کنند.

ب- وظایف شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی عبارت است از:

- ۱- تصویب مقررات ناظر بر تأسیس، فعالیت، نظارت، انتقال دارایی‌ها و بدهی‌ها، بازسازی، ادغام، ورشکستگی، انحلال و تصفیه اشخاص تحت نظارت؛
 - ۲- تصویب مقررات ناظر بر سرمایه‌گذاری اشخاص تحت نظارت؛
 - ۳- پیشنهاد بازسازی، گزیر، ورشکستگی، انحلال و تصفیه اشخاص تحت نظارت به هیأت عالی؛
 - ۴- وضع ضوابط مربوط به انتقال و تسویه تراکنش‌های پولی؛
 - ۵- تنظیم ضوابط مربوط به معاملات بین‌المللی و نظارت بر اجرای آنها؛
 - ۶- وضع ضوابط ناظر بر ایجاد تعهد ارزی و نظارت بر اجرای آن؛
 - ۷- موافقت با صدور، تعلیق، لغو یا تمدید مجوز مؤسسات اعتباری؛
 - ۸- تدوین و تصویب شاخصهای ثبات و سلامت بانکی؛
 - ۹- تدوین گزارش‌های نظارتی رئیس‌کل؛
 - ۱۰- نظارت بر حسن اجرای قانون مبارزه با پولشویی و مقررات شورای عالی مبارزه با پولشویی توسط اشخاص تحت نظارت؛
 - ۱۱- سایر اموری که توسط هیأت عالی، رئیس‌کل یا معاون نظارتی وی به شورا ارجاع می‌شود.
- تبصره- قبل از اتخاذ تصمیم در مواردی که حسب تشخیص رئیس‌کل، ممکن است سیاست‌های پولی یا ارزی بانک مرکزی را دچار انحلال کند، باید نظر مشورتی شورای سیاست‌گذاری پولی و ارزی اخذ شود.
- ب- در صورتی که رئیس‌کل با تمام یا بخشی از مصوبه شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی مخالف باشد، مخالفت خود را ظرف سه روز کاری به معاون نظارتی اعلام خواهد کرد. در این صورت، مصوبه مزبور در جلسه عادی یا فوق‌العاده هیأت عالی به بحث گذارده می‌شود و هیأت عالی صرفاً در مورد آن بخش از مصوبه که مورد مخالفت رئیس‌کل قرار گرفته، تصمیم‌گیری می‌کند.
- ت- در صورت عدم مخالفت رئیس‌کل با مصوبه شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی ظرف مدت سه روز، مصوبه

مزبور، مصوبه هیأت عالی تلقی شده و لازم الاجرا خواهد بود. مصوبات شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی، توسط معاون نظارتی رئیس کل ابلاغ می‌شود.

شورای فقهی

ماده ۲۱- برای حصول اطمینان از اجرای صحیح عملیات بانکی بدون ربا در نظام بانکی کشور و جهت نظارت بر عملکرد نظام بانکی و اظهارنظر نسبت به رویه‌ها و ابزارهای رایج، شیوه‌های عملیاتی، دستورالعمل‌ها، بخشنامه‌ها، چهارچوب قراردادهای و نحوه اجرای آنها از جهت انطباق با موازین فقه اسلامی در بانک مرکزی و «اشخاص تحت نظارت»، شورای فقهی بانک مرکزی با ترکیب زیر تشکیل می‌شود:

- ۱- پنج فقیه (مجتهد متجزی) در حوزه فقه معاملات و صاحب‌نظر در مسائل پولی و بانکی؛
 - ۲- رئیس کل؛
 - ۳- معاون نظارتی رئیس کل؛
 - ۴- یک نفر حقوقدان آشنا به مسائل پولی و بانکی و یک نفر اقتصاددان (هر دو با معرفی رئیس کل)؛
 - ۵- یک نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی با اولویت آشنایی با بانکداری اسلامی به انتخاب مجلس شورای اسلامی به مدت دو سال (به عنوان عضو ناظر)؛
 - ۶- یکی از مدیران عامل بانکهای دولتی به انتخاب وزیر امور اقتصادی و دارایی.
- تبصره ۱- فقهای عضو شورا به پیشنهاد رئیس کل و تأیید فقهای شورای نگهبان انتخاب و با حکم رئیس کل بانک مرکزی منصوب می‌شوند.

تبصره ۲- مصوبات شورای فقهی لازم‌الرعایه است. رئیس کل اجرای مصوبات شورا را پیگیری و بر حسن اجرای آنها نظارت می‌کند. حکم این ماده نافی اختیارات و نظارت فقهای شورای نگهبان در اصل چهارم (۴) قانون اساسی نمی‌باشد.

تبصره ۳- اعضای صاحب رأی این شورا برای چهار سال تعیین می‌شوند و این مأموریت برای یک دوره دیگر قابل تمدید است.

تبصره ۴- جلسات شورای فقهی با حضور دوسوم اعضا مشتمل بر رئیس شورا و حداقل سه نفر از فقهای عضو شورا رسمیت می‌یابد و تصمیمات شورا با رأی موافق اکثریت فقهای حاضر عضو شورا اتخاذ می‌شود.

تبصره ۵- هریک از اعضای شورای فقهی موظفند در صورت اطلاع از تخلف بانک مرکزی یا شبکه بانکی از مصوبات شورا، مراتب را به رئیس شورا اعلام کنند. رئیس شورا موظف است موضوع را در اولین جلسه شورا به بحث گذاشته، نتیجه را برای انجام بررسی‌های بیشتر یا اقدامات لازم، به رئیس کل اعلام نماید.

هیأت انتظامی بانک مرکزی

ماده ۲۲- جهت رسیدگی به تخلفات «اشخاص تحت نظارت» و صدور احکام انتظامی برای آنها، هیأت‌های انتظامی بدوی و تجدیدنظر در بانک مرکزی تشکیل می‌شود.

الف- هیأت انتظامی بدوی متشکل از پنج نفر می‌باشد که عبارتند از:

۱- سه قاضی خیره در حقوق بانکی به پیشنهاد رئیس کل و تأیید و حکم رئیس قوه قضائیه؛

۲- دو کارشناس خیره بانکی به پیشنهاد رئیس کل و تأیید هیأت عالی.

ب- هیأت انتظامی تجدیدنظر متشکل از سه نفر است که عبارتند از:

۱- دو قاضی خیره در حقوق بانکی به پیشنهاد رئیس کل و تأیید و حکم رئیس قوه قضائیه؛

۲- یک کارشناس خیره بانکی به انتخاب رئیس کل و تأیید هیأت عالی.

تبصره ۱- معاون نظارتی رئیس کل با حفظ مسؤلیت، به عنوان دادستان انتظامی بانک مرکزی تعیین می‌شود و بدون حق رأی در جلسات هیأت انتظامی شرکت می‌کند. دادخواست تنظیمی دادستان انتظامی بانک مرکزی پس از تأیید رئیس کل، قابلیت طرح در هیأت انتظامی را خواهد داشت.

تبصره ۲- جلسات هیأت انتظامی بدوی با حضور حداقل چهار نفر و جلسات هیأت انتظامی تجدیدنظر با حضور کلیه اعضا رسمیت می‌یابد و ملاک تصمیم‌گیری، رأی اکثریت اعضای حاضر در جلسه است. آراء هیأت انتظامی تجدیدنظر، قطعی و لازم‌الاجراء بوده و مراجع قضائی نمی‌توانند درخواست صدور حکم توقف یا تجدیدنظر در آراء صادره را بپذیرند.

تبصره ۳- دستورالعمل‌های مربوط به ترتیبات رسیدگی، تشخیص تخلفات و تعیین مجازات‌های انتظامی مربوط به انواع تخلفات، در چهارچوب قانون، به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می‌رسد.

تبصره ۴- اعضای هیأت انتظامی به مدت دو سال انتخاب می‌شوند و انتخاب مجدد آنها بلامانع است.

تبصره ۵- کارشناسان عضو هیأت انتظامی به صورت تمام‌وقت در حوزه معاونت نظارتی رئیس کل استقرار می‌یابند و عزل آنها منوط به تأیید هیأت عالی است.

تبصره ۶- یکی از کارشناسان عضو هیأت انتظامی به انتخاب معاون نظارتی رئیس کل، به عنوان دبیر هیأت‌های انتظامی بانک مرکزی منصوب می‌شود. دبیرخانه هیأت‌های انتظامی در حوزه معاونت نظارتی بانک مرکزی مستقر می‌شود.

تبصره ۷- عزل قضات هیأت‌های انتظامی بدوی و تجدیدنظر فقط با پیشنهاد رئیس کل، تأیید هیأت عالی و حکم رئیس

به این منظور، هیأت عالی موظف است در اولین جلسه هر فصل، نشست صریحاً با دستور بررسی وضعیت و تصویب سیاست‌های پولی، ارزی و اعتباری بانک مرکزی تشکیل دهد. جلسات فوق‌العاده سیاست‌گذاری نیز به درخواست رئیس کل یا سه عضو دیگر هیأت عالی تشکیل می‌شود. رئیس کل می‌تواند افرادی از بخش دولتی، تعاونی یا خصوصی و یا کارشناسان مستقل را به منظور اطلاع از نظرات مشورتی آنان به صورت موردی برای حضور در نشست‌های سیاست‌گذاری دعوت کند. اعضای هیأت عالی و مدعوین، موظف به حفظ اطلاعات و گزارش‌های ارائه‌شده می‌باشند، مگر در مواردی که قانوناً مکلف به اظهار نظر یا ادای شهادت شوند.

ماده ۲۴- دبیر هیأت عالی موظف است در ابتدای نشست سیاست‌گذاری، سه گزارش جداگانه شامل «وضعیت اقتصاد کشور در دوره مورد گزارش»، «عملکرد نظام بانکی در مجموع و مؤسسات اعتباری به تفکیک، در جهت تحقق سیاست‌های اعلام‌شده بانک مرکزی» و «پیش‌بینی وضعیت آتی و پیشنهادهای سیاستی» را که به تصویب شورای سیاست‌گذاری پولی و ارزی رسیده است، ارائه کند. هیأت عالی می‌تواند گزارش‌های رئیس کل را عیناً تصویب نماید، یا با رأی اکثریت حاضرین، اصلاحات لازم را در آن اعمال نماید. نظرات مخالفان در صورت درخواست آنان، به متن گزارش الصاق خواهد شد. مصوبات نشست‌های سیاست‌گذاری به همراه مستندات و منضمات آن باید ظرف سه روز کاری برای مقام معظم رهبری، رئیس‌جمهور، رئیس مجلس شورای اسلامی، رئیس قوه قضائیه، وزیر امور اقتصادی و دارایی و رؤسای کمیسیون‌های اقتصادی و برنامه‌ریزی و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی ارسال شود. اطلاع‌رسانی عمومی درباره مذاکرات و تصمیمات نشست‌های سیاست‌گذاری صرفاً توسط رئیس کل صورت می‌گیرد.

ابزارهای سیاست‌گذاری پولی و ارزی

ماده ۲۵- بانک مرکزی می‌تواند برای اجرای سیاست‌های پولی و ارزی، از روش‌ها و ابزارهای زیر استفاده کند:

۱- عملیات بازار باز با استفاده از اوراق بهادار منتشر شده توسط دولت، بانک مرکزی یا بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران با رعایت قوانین مربوط؛

۲- خرید و فروش ارز، طلا و اوراق بهادار مبتنی بر ارز و طلا مورد تأیید هیأت عالی؛

۳- تعیین نسبت سپرده قانونی؛

۴- اعطای خطوط اعتباری و تسهیلات به مؤسسات اعتباری در قالب عقود مورد تأیید شورای فقهی؛

۵- اخذ سپرده ویژه از مؤسسات اعتباری؛

۶- استفاده از سایر ابزارهای سیاست پولی با تأیید شورای فقهی و تصویب هیأت عالی.

تبصره ۱- اعطای خطوط اعتباری و تسهیلات مذکور در بند (۴) باید در راستای تحقق اهداف بانک مرکزی، با تأکید بر هدف مذکور در جزء (۳) بند «ب» ماده (۳) باشد و به تصویب هیأت عالی برسد. همچنین مبلغ، نرخ سود، مدت و وثائق تسهیلات و خطوط اعتباری مورد نظر باید به تصویب هیأت عالی برسد. هیأت عالی در هنگام تصمیم‌گیری در این موارد، باید عملکرد مؤسسه اعتباری مورد نظر در جهت تحقق اهداف و سیاست‌های اعلامی بانک مرکزی را مدنظر قرار دهد.

تبصره ۲- بانک مرکزی نمی‌تواند اوراق منتشر شده توسط دولت را در عرضه اولیه خریداری کند.

ماده ۲۶- بانک مرکزی مجاز است از «اشخاص تحت نظارت» که اقدام به سپرده‌گیری از عموم مردم می‌کنند، سپرده قانونی دریافت کند. نسبت سپرده قانونی باید به تأیید هیأت عالی برسد.

تبصره ۱- بانک مرکزی می‌تواند به پیشنهاد شورای سیاست‌گذاری پولی و ارزی و تأیید هیأت عالی، از مؤسسات اعتباری که از سیاست‌های بانک مرکزی در زمینه رونق تولید و افزایش اشتغال تبعیت می‌کنند، سپرده قانونی کمتری دریافت کند. ضوابط مربوط، به پیشنهاد شورای سیاست‌گذاری پولی و ارزی، به تصویب هیأت عالی می‌رسد.

تبصره ۲- شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی موظف است ظرف مدت شش ماه از تاریخ ابلاغ این قانون، ضوابط ناظر بر اخذ سپرده قانونی، مشتمل بر نحوه تعیین نسبت، روند و دوره محاسبه و نحوه برخورد با تخلفات مؤسسه اعتباری را تصویب کند.

ماده ۲۷- مؤسسات اعتباری می‌توانند مطابق دستورالعملی که به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی و تأیید شورای فقهی می‌رسد، منابع مازاد خود را نزد بانک مرکزی سپرده‌گذاری نمایند.

ماده ۲۸- بانک مرکزی می‌تواند در موارد ضرورت، به پیشنهاد شورای سیاست‌گذاری پولی و ارزی و تأیید هیأت عالی، برای نرخ سود تسهیلاتی که مؤسسات اعتباری یا سایر «اشخاص تحت نظارت» در قالب عقود با نرخ سود ثابت به مشتریان خود اعطا می‌کنند، سقف تعیین کند.

تأمین کسری نقدینگی آتی مؤسسات اعتباری

ماده ۲۹- بانک مرکزی مجاز است نقدینگی مورد نیاز مؤسسات اعتباری را که در عملیات روزانه خود با مشکل کمبود

نقدینگی مواجه می‌شوند، از طرق مورد تأیید شورای فقهی، با نرخ مصوب هیأت عالی و با دریافت وثایق زیر تأمین کند:

الف- اوراق بهاداری که توسط دولت منتشر و یا تضمین شده است؛

ب- سایر اوراق بهادار با تأیید دوسوم آرای هیأت عالی.

نصระ ۶- بانک مرکزی می‌تواند به افرادی که صلاحیت حرفه‌ای و مورد وثوق بودن آنان برای تصدی سمت‌های مدیریتی در مؤسسات اعتباری به تأیید «کارگروه بررسی صلاحیت‌ها» رسیده‌است، گواهینامه صلاحیت حرفه‌ای اعطا کند. مدت اعتبار گواهینامه صلاحیت حرفه‌ای و حدود صلاحیت دارنده آن، توسط «کارگروه بررسی صلاحیت‌ها» تعیین می‌شود. در صورتی که مؤسسات اعتباری برای تصدی مناصب مدیریتی موضوع این ماده، از افراد دارای گواهینامه صلاحیت حرفه‌ای معتبر استفاده نکنند، صرف اطلاع رسانی به بانک مرکزی کافی می‌باشد.

بانک مرکزی موظف است اسامی افراد دارای گواهینامه صلاحیت حرفه‌ای را به همراه محدوده صلاحیت آنان و مدت اعتبار گواهینامه، بر روی پایگاه اینترنتی خود قرار دهد.

ماده ۸۴- بالاترین مقام اجرایی مؤسسه اعتباری، مدیرعامل است که از میان اشخاص حقیقی توسط هیأت مدیره انتخاب می‌شود و در حدود اختیاراتی که از طرف هیأت مدیره به وی تفویض شده، نماینده بانک محسوب می‌شود. مدیرعامل، قائم مقام و معاونان خود را منصوب می‌کند. مدیرعامل، قائم مقام و معاونان وی، اعضای هیأت عامل مؤسسه اعتباری را تشکیل می‌دهند که مسؤولیت اداره مؤسسه اعتباری و اجرای راهبردها و سیاست‌های مصوب هیأت مدیره را بر عهده دارند. اعضای هیأت عامل در برابر تصمیماتی که بر خلاف قوانین و مقررات، مفاد اساسنامه، مصوبات مجمع عمومی و یا هیأت مدیره اتخاذ می‌کنند، مسؤولیت دارند و باید به هیأت مدیره پاسخگو باشند. انتصاب قائم مقام و معاونان مدیرعامل باید به تأیید هیأت مدیره برسد. حدود وظایف و اختیارات و مدت تصدی و حقوق و مزایای اعضای هیأت عامل در چارچوب قوانین، مقررات و اساسنامه مؤسسه اعتباری، توسط هیأت مدیره تعیین می‌شود.

ماده ۸۵- برکناری اعضای هیأت مدیره، مدیرعامل و روسای ادارات یا واحدهای مدیریت خطر (ریسک)، حسابرسی داخلی و تطبیق، پیش از اتمام مدت تصدی، منوط به اخذ موافقت بانک مرکزی است. حکم این ماده، نافذ حکم مذکور در ماده (۱۳) قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید به منظور تسهیل اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۸/۹/۲۵ نمی‌باشد.

ماده ۸۶- رئیس هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است نسخه‌ای از قراردادهای استخدامی منعقد شده با اعضای هیأت مدیره، مدیرعامل، قائم مقام مدیرعامل، معاونین مدیرعامل و سایر مدیران ارشد مؤسسه اعتباری را در اختیار بانک مرکزی قرار دهد. تشخیص مدیر ارشد با بانک مرکزی است.

تبصره- رئیس هیأت مدیره موظف است حقوق، مزایا، پاداش و هرگونه پرداختی مربوط به اشخاص موضوع این ماده را در صورت‌های مالی و پایگاه اطلاع رسانی مؤسسه اعتباری افشاء و منتشر نماید.

ماده ۸۷- عضویت همزمان در هیأت مدیره و هیأت عامل در کلیه مؤسسات اعتباری ممنوع است.

ماده ۸۸- احکام مقرر در این فصل شامل مؤسسات اعتباری دولتی نیز می‌شود.

ماده ۸۹- مدیرعامل و اکثریت اعضای هیأت مدیره مؤسسه اعتباری ایرانی باید از اتباع ایران باشند.

تبصره- مؤسسه اعتباری ایرانی، مؤسسه اعتباری است که اکثریت سهام آن متعلق به اتباع ایران باشد.

ماده ۹۰- موارد زیر مستلزم کسب اجازه از مجلس شورای اسلامی است:

الف- تملک سهام مؤسسات اعتباری ایرانی موجود یا مشارکت در تأسیس مؤسسات اعتباری ایرانی جدید توسط دولت‌های خارجی به هر میزان؛

ب- تملک مجموعاً بیش از چهار درصد (۴٪) سهام مؤسسات اعتباری ایرانی موجود یا مشارکت بیش از چهار درصد (۴٪) در تأسیس مؤسسات اعتباری ایرانی جدید توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی خارجی (به تشخیص بانک مرکزی)

تبصره ۱- در کلیه این موارد، رعایت مفاد ماده (۵) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۷/۳/۲۵ و اصلاحات بعدی آن ضروری است.

تبصره ۲- ضوابط ناظر بر تأسیس و فعالیت بانک‌های خارجی و مشترک بر اساس دستورالعملی است که با پیشنهاد بانک مرکزی به تصویب هیأت عالی می‌رسد.

ماده ۹۱- میزان و نحوه ایجاد اندوخته قانونی مؤسسات اعتباری طبق دستورالعملی که با پیشنهاد بانک مرکزی به تصویب کمیته مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می‌رسد، تعیین می‌شود. اندوخته قانونی از بیست درصد (۲۰٪) سود ویژه سالانه کمتر نیست. وضع اندوخته قانونی تا میزان سرمایه ثبت شده در مرجع ثبت شرکتها الزامی است.

ماده ۹۲- بازرسی یا بازرسان اصلی و علی‌البدل و حسابرس مؤسسات اعتباری از میان فهرست مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران که مورد تأیید بانک مرکزی و سازمان بورس و اوراق بهادار باشند، انتخاب می‌گردند. سازمان حسابرسی به‌عنوان بازرسی قانونی و حسابرس مؤسسات اعتباری دولتی تعیین می‌شود.

فصل چهاردهم: عملیات بانکی بدون ربا

ماده ۹۳- مؤسسات اعتباری مجازند در چارچوب قوانین مربوط و ضوابط اعلامی بانک مرکزی که به تأیید شورای فقهی

رسیده‌است، فعالیت‌های زیر را انجام دهند:

۱- پذیرش سپرده و اعطای تسهیلات؛

- ۲- خرید و نگهداری انواع دارائی مالی؛
 - ۳- انتشار اوراق مالی اسلامی مبتنی بر دارایی‌هایی مؤسسه اعتباری و فروش آنها؛
 - ۴- صدور انواع ضمانت‌نامه و گشایش اعتبار اسنادی؛
 - ۵- قبول سپرده ارزی و خرید و نگهداری ارز برای ابقای تعهدات ناشی از گشایش اعتبار اسنادی یا اعطای تسهیلات ارزی؛
 - ۶- پرداخت، تسویه و انتقال پول؛
 - ۷- سایر فعالیت‌های مرتبط با حوزه بانکداری، بانصوب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی.
- تبصره- مؤسسات اعتباری می‌توانند با مجوز بانک مرکزی و سازمان بورس و اوراق بهادار اقدام به تأسیس نهادهای مالی موضوع قانون بازار اوراق بهادار مصوب ۱۳۸۴/۹/۱ نمایند.
- ماده ۹۴- سپرده‌گیری توسط مؤسسات اعتباری در اشکال زیر مجاز است:

- ۱- سپرده جاری؛
 - ۲- سپرده قرض‌الحسنه؛
 - ۳- سپرده سرمایه‌گذاری عام؛
 - ۴- سپرده سرمایه‌گذاری خاص؛
- ماده ۹۵- مؤسسات اعتباری می‌توانند به صورت‌های زیر و در قالب عقود مورد تأیید شورای فقهی به متقاضیان تسهیلات اعطا کنند:

- ۱- تسهیلات قرض‌الحسنه؛
- ۲- تسهیلات با نرخ سود معین؛
- ۳- تسهیلات با نرخ سود نامعین؛

سپرده جاری

ماده ۹۶- رابطه مؤسسه اعتباری با سپرده‌گذار در سپرده جاری، «قرض بدون بهره» است. مؤسسه اعتباری متعهد است معادل اصل سپرده سپرده‌گذاران را در صورت درخواست آنان، فوراً پرداخت کند. مؤسسه اعتباری می‌تواند با رعایت قوانین مربوطه، به صاحبان سپرده‌های جاری دسته چک اعطا کند. برداشت از سپرده جاری به وسیله کارت بانکی و سایر طرق و ابزارهای مورد تأیید بانک مرکزی مجاز است.

ماده ۹۷- بانک مرکزی می‌تواند مؤسسات اعتباری را موظف کند بخشی از مانده سپرده‌های جاری را برای اعطای تسهیلات قرض‌الحسنه به اشخاص و موارد مذکور در ماده (۹۹) این قانون به مصرف برسانند.

سپرده و تسهیلات قرض‌الحسنه

ماده ۹۸- رابطه حقوقی سپرده‌گذار با مؤسسه اعتباری در سپرده قرض‌الحسنه، «وکالت برای اعطای قرض‌الحسنه» است. مؤسسه اعتباری متعهد است معادل اصل سپرده سپرده‌گذاران را در صورت درخواست آنان، فوراً پرداخت کند. منابع ناشی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جزء منابع مؤسسه اعتباری محسوب نمی‌شود. مؤسسه اعتباری موظف است کل منابع مزبور را پس از کسر ذخایر قانونی برای پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه به ترتیب مقرر در ماده (۹۹) به مصرف برساند. برداشت از سپرده قرض‌الحسنه به وسیله کارت بانکی و سایر طرق و ابزارهای مورد تأیید بانک مرکزی مجاز است.

ماده ۹۹- پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه توسط مؤسسات اعتباری برای ازدواج، تولد فرزند، فوت، هزینه‌های بستری شدن در بیمارستان، آزادی زندانیان جرائم غیر عمد نیازمند و تأمین معیشت خانواده‌های آنها و تأمین مسکن و اشتغال و رفع نیازهای ضروری مددجویان تحت پوشش نهادهای حمایتی و زنان سرپرست خانوار مجاز است. بانک مرکزی می‌تواند با تصویب هیأت عالی مصارف دیگری را به موارد فوق بیافزاید.

تبصره ۱- در مواردی که قانون ساکت باشد، سقف و شرایط اعطای تسهیلات قرض‌الحسنه و سهم هریک از موارد مذکور در این ماده از کل منابع قرض‌الحسنه در اختیار مؤسسات اعتباری، به تصویب هیأت عالی می‌رسد.

تبصره ۲- بانک مرکزی موظف است بر عدم انحراف تسهیلات قرض‌الحسنه نظارت کند و عملکرد هریک از مؤسسات اعتباری در ارتباط با سپرده و تسهیلات قرض‌الحسنه را مستمراً به اطلاع عموم برساند.

ماده ۱۰۰- به منظور تشویق سپرده‌گذاران قرض‌الحسنه، مؤسسات اعتباری می‌توانند از روش‌های زیر استفاده نمایند:

- ۱- اولویت در پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه به سپرده‌گذار یا افراد معرفی شده توسط وی؛
- ۲- تخفیف در نرخ سود سایر انواع تسهیلات؛
- ۳- سایر روش‌های تشویقی با تأیید شورای فقهی.

تبصره- استفاده از روش‌های فوق در چهارچوب دستورالعملی است که به پیشنهاد بانک مرکزی به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می‌رسد.

سپرده سرمایه‌گذاری عام

ماده ۱۰۱- در سپرده سرمایه‌گذاری عام، مؤسسه اعتباری از طرف سپرده‌گذاران وکیل می‌شود تا سپرده آنان را برای ارائه

تسهيلات به متقاضيان در چهارچوب مورد تأييد بانک مرکزی به کار گرفته و سود حاصله را پس از کسر حق الوکاله خود، مطابق ترتيبات مقرر در اين قانون و ضوابط اعلامی بانک مرکزی که به تأييد شورای فقهی رسیده است، بين آنان توزيع نماید.

ماده ۱۰۲- در قرارداد سپرده سرمایه گذاری عام، همچگونه نرخ سود قطعی از پیش تعیین شده درج و به سپرده گذار اعلام نمی شود. سود قطعی سپرده های سرمایه گذاری عام، در پایان دوره و پس از انجام محاسبات لازم تعیین می شود. محاسبات مربوط به تعیین سود تحقق یافته باید به تأييد بانک مرکزی برسد.

ماده ۱۰۳- بانک مرکزی موظف است در نشست های ویژه سياست گذاری در ابتدای هر فصل، شرح سود سپرده انتظار سپرده های سرمایه گذاری عام» برای سه ماه آینده را برآورد نموده و از طریق پایگاه اطلاع رسانی خود، اعلام نماید. «نرخ سود مورد انتظار سپرده های سرمایه گذاری عام» نرخي است که با توجه به اوضاع اقتصادی دوره پیش رو، توسط هیأت عالی، قابل حصول، و برای تحقق رشد و توسعه اقتصاد کشور، مناسب تشخیص داده می شود. مؤسسات اعتباری مجازند حداکثر معادل هفتاد درصد (۷۰٪) سود مورد انتظار سپرده های سرمایه گذاری عام» را به صورت علی الحساب به سپرده گذاران پرداخت کنند. در صورت ضرورت، بانک مرکزی می تواند با تصویب هیأت عالی، درصد مزبور را برای تمام یا برخی از مؤسسات اعتباری تغییر دهد. پس از لازم الاجرا شدن این قانون، چنانچه سود علی الحساب یا قطعی بیشتر از حد مجاز به سپرده گذار پرداخت شود، مؤسسات اعتباری موظفند با اعلام معاون نظارتی بانک مرکزی، مبالغی را که به صورت غیرمجاز به سپرده گذار پرداخت شده، از حساب های وی در شبکه بانکی کسر و به صندوق ضمانت سپرده ها واریز نمایند.

سپرده سرمایه گذاری خاص

ماده ۱۰۴- مؤسسات اعتباری می توانند به درخواست پنگاه های اقتصادی و به منظور تأمین مالی طرح (پروژه) های مورد نظر آنان، اقدام به جذب سپرده سرمایه گذاری خاص نمایند. جذب سپرده سرمایه گذاری خاص، در قالب فروش «گواهی سپرده سرمایه گذاری خاص» توسط مؤسسه اعتباری به مشتریان انجام می شود. گواهی مزبور نشان دهنده میزان مشارکت دارنده آن، در طرح (پروژه) مورد نظر است. مؤسسه اعتباری موظف است وجوه جمع آوری شده را مطابق قرارداد منعقد شده با متقاضی، در قالب عقود با نرخ سود نامعین در اختیار وی قرار داده و به عنوان وکیل صاحبان گواهی سپرده سرمایه گذاری خاص، در تصمیم گیری های مربوط به طرح (پروژه)، مشارکت نماید. کلیه حساب های بانکی طرح (پروژه)، عملیات توزیع سود و تسویه حساب با سپرده گذاران باید در مؤسسه اعتباری پذیرنده سپرده سرمایه گذاری خاص متمرکز باشد.

تبصره ۱- مؤسسات اعتباری می توانند برای یک طرح (پروژه) خاص با سبدي از طرح (پروژه) ها اقدام به جذب سپرده سرمایه گذاری خاص نمایند.

تبصره ۲- پرداخت سود به سپرده های سرمایه گذاری خاص نباید تضمین شود. مؤسسه اعتباری می تواند بازپرداخت اصل سپرده های سرمایه گذاری خاص را در سررسید، با هزینه خود یا پنگاه متقاضی، تعهد یا بیمه نماید.

تبصره ۳- اوراق گواهی سپرده سرمایه گذاری خاص قابل خرید و فروش در بازار سرمایه است. خریدار، جایگزین سپرده گذار اولیه می شود.

تبصره ۴- مؤسسات اعتباری می توانند طبق قرارداد، نقش های متعدد پذیرهنویس، ضامن (فقط نسبت به اصل مبلغ سپرده) و بازارگردان را در رابطه با اوراق گواهی سپرده سرمایه گذاری خاص برعهده بگیرند.

ماده ۱۰۵- طرح (پروژه) هایی که از طریق سپرده سرمایه گذاری خاص تأمین مالی می شوند، باید از سازوکار «صندوق طرح (پروژه)» یا سایر سازوکارهای موجود در بازار سرمایه، که امکان محاسبه سود و زیان طرح (پروژه) را فراهم می کند، استفاده نمایند.

ماده ۱۰۶- مؤسسات اعتباری مکلفند قبل از پذیرش سپرده سرمایه گذاری خاص، مشخصات طرح (پروژه) مورد نظر، دامنه بازدهی احتمالی، نحوه تسویه حساب نهایی با سپرده گذاران و سایر اطلاعات مورد نیاز را به تفکیک هر طرح (پروژه) مشخص و اعلام کنند.

مقررات ویژه اعطای تسهیلات

ماده ۱۰۷- مؤسسات اعتباری می توانند برای تأمین مالی انواع فعالیت های اقتصادی و خرید کلیه کالاها و خدماتی که مبادله آنها منع شرعی و قانونی ندارد، به متقاضیان تسهیلات پرداخت کنند. پرداخت هرگونه تسهیلات با ارائه هر نوع خدمت بانکی باید در چهارچوب عقود مورد تأييد شورای فقهی انجام شود.

تبصره- در مورد اعطای تسهیلات برای تهیه کالاها و خدماتی که خرید و فروش آنها طبق «قانون پابانه های فروشگاه های و سامانه مؤدیان مصوب ۱۳۹۸/۲۱» باید در سامانه مؤدیان ثبت شود، مؤسسات اعتباری، بعد از انقضای مهلت مقرر در قانون مذکور و راه اندازی سامانه مؤدیان، فقط در صورت ثبت معامله مورد نظر در سامانه مزبور، مجاز به اعطای تسهیلات هستند. سازمان امور مالیاتی موظف است امکان دسترسی به سامانه مؤدیان را در حدی که برای اجرای این حکم لازم است، برای مؤسسات اعتباری و بانک مرکزی فراهم کند.

ماده ۱۰۸- مؤسسات اعتباری موظفند نوع عقد، نحوه محاسبه سود و اقساط تسهیلات، جریمه تأخیر و سایر موارد ضروری مربوط به قرارداد را حسب مورد به صوت شفاف در متن قرارداد ذکر کنند و نسخه ای از قرارداد را در اختیار تسهیلات گیرنده و

ضامن یا ضامنین قرار دهند. ضمانت ضامن یا ضامنین محدود به اصل بدهی مندرج در قرارداد است و شامل جرائم متعلقه نمی‌شود.

تبصره - مؤسسات اعتباری می‌توانند در صورتی که مشتری، حسب اطلاع خود مؤسسه اعتباری یا گزارش شرکتهای گزارشگری اعتبار (موضوع ماده (۱۹۲) این قانون)، از اعتبار مناسب برخوردار باشد، بدون اخذ ضامن یا وثیقه، به وی تسهیلات خرد پرداخت کنند. سقف تسهیلات خرد در زمان ابلاغ این قانون، سیصد میلیون (۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال است. بانک مرکزی می‌تواند با تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی، مبلغ مزبور را افزایش دهد.

ماده ۱۰۹ - اعطای تسهیلات با سود نامعین، در چهارچوب احکام مذکور در مواد (۱۰۴) تا (۱۰۶) این قانون مجاز است.
ماده ۱۱۰ - بانک مرکزی موظف است حداکثر سه ماه پس از لازم‌الاجراء شدن این قانون، چهارچوب و نحوه حسابداری عقود مورد استفاده مؤسسات اعتباری و نحوه انعکاس آن در صورت‌های مالی مؤسسات اعتباری را پس از تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی به مؤسسات اعتباری ابلاغ نماید.

ماده ۱۱۱ - بانک مرکزی مکلف است انواع وثایق قابل دریافت توسط مؤسسات اعتباری و نحوه ارزش‌گذاری و تعدیل ارزش وثایق را براساس دستورالعملی که به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می‌رسد، به مؤسسات اعتباری ابلاغ کند.
ماده ۱۱۲ - مؤسسات اعتباری مکلفند در صورت مزاد بودن ارزش وثائق (با لحاظ نرخ تعدیل ارزش وثایق) از مجموع بدهی‌ها و تعهدات مشتری، نسبت به آزادسازی وثیقه‌های مزاد، تعویض وثیقه، یا فراهم کردن امکان استفاده از وثائق مزاد برای دریافت تسهیلات یا ایجاد تعهدات جدید (مانند گشایش اعتبار اسنادی و دریافت ضمانت نامه بانکی) با درخواست مشتری اقدام نمایند.

تبصره - در صورتی که فرایند آزادسازی یا تعویض وثیقه متضمن پرداخت هزینه باشد، تماماً توسط مشتری متقاضی پرداخت می‌شود.
ماده ۱۱۳ - بانک مرکزی موظف است ظرف مدت یکسال از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون، «سامانه جامع وثایق بانکی» را ایجاد کند. پس از راه‌اندازی سامانه مذکور، کلیه فرایندهای اخذ تأمین اعم از درخواست ترهین، تعویض، ارزش‌گذاری، تعدیل ارزش، اجرا و آزادسازی وثایق باید در این سامانه ثبت شده و به هر وثیقه، شناسه یکتا اختصاص یابد.

تبصره - مراجع دارنده اطلاعات مربوط به وثایق (به تشخیص بانک مرکزی) نظیر سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، وزارت صنعت، معدن و تجارت، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، سازمان بورس و اوراق بهادار، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت راه و شهرسازی، سازمان امور مالیاتی، سازمان تأمین اجتماعی و سازمان اوقاف و امور خیریه مکلفند مطابق ضوابط ابلاغی بانک مرکزی اطلاعات لازم را به صورت برخط در اختیار بانک مرکزی قرار دهند.

مقررات مربوط به مطالبات غیر جاری مؤسسات اعتباری

ماده ۱۱۴ - در صورت عدم پرداخت بدهی سررسید شده و گذشت دو ماه از سررسید هر قسط، مؤسسه اعتباری می‌تواند معادل مبلغ بدهی سررسید و پرداخت نشده را از هریک از حساب‌های مشتری نزد همان مؤسسه برداشت نماید. مؤسسه اعتباری می‌تواند در صورت عدم تکفوری موجودی حساب‌های مشتری، از سایر مؤسسات اعتباری که مشتری نزد آنها حساب دارد درخواست کند تا به میزان مانده بدهی سررسید شده و پرداخت نشده مشتری از حساب‌های وی برداشت و به حساب مؤسسه اعتباری طلبکار واریز کنند. بانک مرکزی موظف است سازوکار لازم جهت شناسایی حساب‌های مشتریان بدهکار نزد سایر مؤسسات اعتباری و انتقال مانده مبلغ بدهی سررسید شده و پرداخت نشده مشتری به مؤسسه اعتباری طلبکار را فراهم نماید. کلیه مؤسسات اعتباری موظفند در این زمینه با بانک مرکزی همکاری کنند. عدم همکاری مؤسسات اعتباری، مشمول مجازات‌های انتظامی مندرج در فصل شانزدهم این قانون می‌شود. در خصوص حساب‌های مشترک متعلق به مشتریان، برداشت از حساب تا سقف سهم شرکتی می‌باشد.

ماده ۱۱۵ - تأخیر در پرداخت بدهی سررسید شده، از نظر این قانون «تخلف» محسوب شده و تأخیرکننده به تنبیهات غیرمالی مذکور در ماده (۱۱۷) و پرداخت جریمه به شرح مذکور در ماده (۱۱۸) محکوم می‌شود. مؤسسات اعتباری موظفند فهرست تنبیهات غیرمالی و جریمه‌های مالی ناشی از تأخیر را در هنگام امضای قرارداد به اطلاع مشتری رسانده و در متن قرارداد درج نمایند.

تبصره - اگر تأخیر در پرداخت بدهی سررسید شده، به دلیل اعسار یا ورشکستگی بدهکار (با حکم دادگاه صالح) باشد، مؤسسه اعتباری طلبکار موظف است تا زمان برطرف شدن اعسار یا خروج از ورشکستگی (به تشخیص دادگاه)، به وی مهلت دهد. در دوران اعسار یا ورشکستگی، هیچگونه تنبیه غیرمالی و مالی متوجه بدهکار معسر یا ورشکسته نمی‌شود. در حکم اعسار یا ورشکستگی، نباید زمان توقف بیشتر از شش ماه قبل از صدور حکم تعیین شود.

ماده ۱۱۶ - مؤسسات اعتباری موظفند کلیه اطلاعات مربوط به پرداخت و بازپرداخت تسهیلات و تعهدات را به صورت برخط در «سامانه متمرکز تسهیلات و تعهدات (سمات)» موضوع بند «ب» ماده (۱۸) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ ثبت نمایند. به هریک از اقساط بدهی مشتریان مؤسسات اعتباری در سامانه مذکور، شناسه یکتا اختصاص می‌یابد. مشتریانی که بدهی (قسط) سررسید شده و پرداخت نشده باشند، در «سامانه متمرکز تسهیلات و تعهدات (سمات)» به عنوان «مشتری بدحساب» شناخته می‌شوند.

تنبیهات غیرمالی

ماده ۱۱۷ - مشتریان بدحساب، متناسب با مبلغ بدهی سررسید شده و پرداخت نشده، با توجه به وضعیت اعتباری مشتری و بسته به نوع شخصیت وی (حقیقی یا حقوقی)، در چهارچوب دستورالعملی که به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت

می‌رسد، مشمول تمام یا برخی از محدودیت‌های زیر می‌شوند. شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می‌تواند موارد دیگری را به فهرست محدودیت‌های ذکر شده اضافه کند یا با توجه به شرایط و اوضاع اقتصادی، اعمال برخی از آنها را برای تمام یا بخشی از بدهکاران مؤسسات اعتباری متفی نماید:

الف- پس از درج نام مشتری به‌عنوان «مشتری بدحساب» در «سامانه متمرکز تسهیلات و تعهدات (سمات)»، محدودیت‌های زیر در رابطه با مشتری اعمال می‌شود:

۱- کاهش تدریجی سقف مبلغ قابل برداشت از حساب‌های بانکی از طریق کارت بانکی یا سایر روش‌های برداشت؛
۲- کاهش تدریجی سقف مبلغ قابل انتقال از حساب‌های بانکی از طریق کارت بانکی و سایر روش‌های انتقال (نظیر استفاده از سامانه‌های شتاب و سانا)؛

۳- ممنوعیت دریافت تسهیلات جدید؛

۴- ممنوعیت دریافت ضمانت‌نامه بانکی و گشایش اعتبار اسنادی.

ب- در صورتی که نام مشتری بیشتر از چهار ماه پیوسته در فهرست مشتریان بدحساب باقی مانده باشد، علاوه بر موارد فوق، تنبیهات زیر در باره او اعمال می‌شود:

۱- ممنوعیت انتقال وجه از طریق سامانه‌های انتقال پول، مگر به حساب مؤسسه اعتباری طلبکار، بابت پرداخت اقساط سررسیدشده؛

۲- ممنوعیت افتتاح هرگونه حساب بانکی؛

۳- ممنوعیت دریافت دسته‌چک جدید.

پ- در صورتی که نام مشتری حداقل به مدت شش ماه پیوسته در فهرست مشتریان بدحساب باقی مانده باشد، علاوه بر تنبیهات مذکور در بندهای «الف» و «ب»، تنبیهات زیر درباره وی اعمال می‌شود:

۱- ممنوعیت نقل و انتقال سهام و سایر اوراق بهادار، مگر با موافقت مؤسسه اعتباری طلبکار یا به‌موجب حکم دادگاه؛

۲- ممنوعیت نقل و انتقال هرگونه اموال منقول و غیرمنقول، مگر با موافقت مؤسسه اعتباری طلبکار یا به‌موجب حکم دادگاه.
تبصره ۱- نحوه اعمال محدودیت‌های مذکور در اجرای بند (الف) این ماده، توسط شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی تعیین می‌شود.

تبصره ۲- مؤسسات اعتباری و سایر ارائه‌کنندگان خدمات مذکور در این ماده موظفند قبل از ارائه خدمت به مشتریان، از عدم ممنوعیت ارائه خدمت موردنظر به آنان اطمینان حاصل کنند. بانک مرکزی موظف است دسترسی به فهرست مشتریان

بدحساب در «سامانه متمرکز تسهیلات و تعهدات (سمات)» را برای سازمان بورس اوراق بهادار و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور فراهم کند. همچنین بانک مرکزی موظف است «سامانه متمرکز تسهیلات و تعهدات (سمات)» را به‌گونه‌ای تنظیم کند که بلافاصله پس از تسویه بدهی‌های سررسید شده، نام مشتری از فهرست مشتریان بدحساب حذف گردد.

تبصره ۳- در خصوص تسهیلات و تعهدات کلان، کلیه تنبیهات فوق به‌محض بدحساب‌شدن مشتری، اعمال می‌شود. حد تسهیلات و تعهدات کلان بانکی توسط شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی تعیین می‌شود و در ابتدای هر سال، در صورت لزوم، مورد تجدیدنظر قرار می‌گیرد. خروج بدهکاران کلان بانکی از کشور، مستلزم موافقت بانک مرکزی است.

تبصره ۴- ستادهای استانی تسهیل و رفع موانع تولید، موضوع ماده (۶۱) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ موظفند در صورتی که احراز کنند تأخیر واحد تولیدی در پرداخت بدهی بانکی، ناشی از وضعیت اقتصادی کشور بوده و اعمال تنبیهات غیرمالی مذکور در این ماده به تعطیلی واحد تولیدی موردنظر یا افست شدید تولید آن منجر می‌شود، ضرورت عدم اجرای تمام یا بخشی از جرائم غیرمالی موضوع این ماده را به بانک مرکزی اعلام کنند. بانک مرکزی موظف است بلافاصله، مصوبه ستاد مزبور را در «سامانه متمرکز تسهیلات و تعهدات (سمات)» ثبت نماید. در این صورت، تنبیهات غیرمالی نسبت به واحد تولیدی موردنظر به مدت یک‌سال تعلیق می‌شود. ستادهای استانی تسهیل و رفع موانع تولید موظفند تقاضای کلیه واحدهای تولیدی را که از طریق تشکیل صنفی مربوط، به دبیرخانه ستاد واصل شده، به ترتیب وصول بررسی نمایند.

جریمه مالی

ماده ۱۱۸- نرخ جریمه تأخیر در مورد انواع قراردادها توسط شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی تعیین می‌شود. شورای مزبور موظف است در تعیین نرخ جریمه تأخیر، شرایط و اوضاع اقتصادی کشور را مدنظر قرار داده و عنداللزوم، نرخ‌های جریمه را تعدیل کند.

ماده ۱۱۹- جریمه تأخیر فقط نسبت به مانده اصل بدهی مشتری قابل محاسبه و دریافت است. دریافت هرگونه وجه دیگر تحت عنوان وجه التزام و عتاین مشابه از مشتری یا ضامن وی ممنوع است. همچنین أخذ سود از سود، سود از جریمه و جریمه از جریمه مطلقاً ممنوع بوده و مشمول مجازات‌های مواد (۱۳۵) و (۱۳۶) این قانون است.

تبصره- منظور از اصل بدهی مشتری در قراردادهای تسهیلات با سود معین، اصل تسهیلات دریافتی مشتری به‌علاوه سود مندرج در قرارداد است. سود و جرائم مربوط به بعد از سررسید، جزء اصل بدهی مشتری نیست.

ماده ۱۲۰- وجوه پرداختی توسط مشتری، مادامی که اصل بدهی وی تسویه نشده‌باشد، بابت تسویه اصل بدهی منظور

می‌شود و تماماً متعلق به مؤسسه اعتباری است. پس از تسویه اصل بدهی، در صورتی که به مشتری جریمه تعلق گرفته باشد، وجوه پرداختی توسط وی، به «حساب ویژه جرائم» واریز می‌گردد. در این مرحله، جریمه جدیدی به مشتری تعلق نمی‌گیرد، لکن تنبیهات غیرمالی تا زمان پرداخت کل جرائم متعلقه و خروج از فهرست مشتریان بدحساب برقرار می‌باشد.

ماده ۱۲۱- «حساب ویژه جرائم» به وسیله بانک مرکزی نزد هریک از مؤسسات اعتباری افتتاح می‌شود. وجوه تجمیع شده در حساب ویژه جرائم نزد هر مؤسسه اعتباری، با نظارت بانک مرکزی برای تسویه بدهی بدهکارانی که حسب رأی دادگاه معسر و ورشکسته تشخیص داده شده‌اند، با اولویت بدهکاران خرد معسر و ورشکسته همان مؤسسه و مدت اعسار یا ورشکستگی، مورد استفاده قرار می‌گیرد. بدهکارانی که مشمول حکم این ماده می‌شوند، موظفند پس از رفع اعسار و اعاده اعتبار، وجوه موردنظر را به حساب ویژه جرائم نزد همان مؤسسه اعتباری واریز نمایند. تنبیهات غیرمالی موضوع ماده (۱۱۸) این قانون تا زمان پرداخت کامل جرائم متعلقه و خروج از فهرست مشتریان بدحساب برقرار می‌باشد. دادگاه می‌تواند به درخواست بدهکار، تمام یا بخشی از تنبیهات مزبور را لغو نماید.

ماده ۱۲۲- جریمه‌های مالی و تنبیهات غیرمالی مذکور در مواد (۱۱۷) و (۱۱۸) این قانون در موارد زیر به مشتریان بدحساب تعلق می‌گیرد:

۱- عدم پرداخت به موقع اقساط تسهیلات قرض الحسنه و تسهیلات با نرخ سود معین؛
۲- عدم پرداخت طلب مؤسسه اعتباری در عقود بانرخ سود غیرمعین، پس از اتمام یا فسخ قرارداد، محاسبه سود و زیان طرح (پروژه)، تعیین طلب قطعی مؤسسه اعتباری و توافق بر سر نحوه پرداخت آن. در عقود مزبور، مشتری تنها پس از این مرحله و در صورت عدم ایفای تعهدات توافق شده، مشمول تنبیهات و جریمه می‌شود.

۳- عدم ایفای تعهدات مالی که مشتری به واسطه صدور ضمانت نامه، گشایش اعتبار اسنادی یا ارائه سایر خدمات بانکی توسط بانک به وی، به نفع بانک بر عهده گرفته است.

ماده ۱۲۳- اعطای مهلت به مشتری بدحساب، یا عقد قرارداد جدید با هدف تمدید تسهیلات اعطائی سررسید گذشته، نباید منجر به دریافت سود مرکب و جریمه مضاعف از بدهکار شود. دستورالعمل امهال یا تمدید مطالبات سررسید گذشته به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی و تأیید شورای فقهی می‌رسد.

سایر مقررات ناظر بر عملیات بانکی

ماده ۱۲۴- ضوابط ناظر بر عملیات بانکی بین مؤسسات اعتباری با یکدیگر، و بین مؤسسات اعتباری با بانک مرکزی باید به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی و تأیید شورای فقهی برسد.

ماده ۱۲۵- کلیه شعب مؤسسات اعتباری ایرانی، اعم از این که در داخل کشور، مناطق آزاد تجاری یا خارج از کشور فعالیت کنند؛ و نیز کلیه شعب مؤسسات اعتباری خارجی مستقر در داخل ایران و مناطق آزاد تجاری، فقط در چارچوب این قانون مجاز به عملیات بانکی می‌باشند.

ماده ۱۲۶- انجام موارد زیر توسط مؤسسات اعتباری به صورت فردی یا سندیکایی (جمععی)، منوط به تصویب هیأت مدیره مؤسسه اعتباری در چارچوب ضوابط بانک مرکزی است:

الف- اعطای تسهیلات و قبول تعهدات کلان؛

ب- اعطای تسهیلات به «اشخاص مرتبط» و قبول تعهدات به نفع آنان به هر میزان.

تبصره ۱- مؤسسات اعتباری موظفند قراردادهای موضوع این ماده و ضوابط آنها را بلافاصله بر روی پایگاه اطلاع‌رسانی خود قرار دهند. همچنین هرگونه تأخیر در ایفای تعهدات ناشی از قراردادهای موضوع این ماده باید بلافاصله از طریق پایگاه اطلاع‌رسانی مؤسسه اعتباری برای اطلاع عموم، افشا شود.

تبصره ۲- حدود و مصادیق «تسهیلات و تعهدات کلان» و «اشخاص مرتبط» توسط شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی تعیین می‌شود. همچنین سقف مجاز مؤسسات اعتباری برای اعطای تسهیلات کلان و اعطای تسهیلات به اشخاص مرتبط یا قبول تعهدات به نفع آنان، به صورت فردی یا سندیکایی (جمععی)، توسط شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی تعیین می‌گردد.

تبصره ۳- کفایت و نقدشوندگی وثائق و احراز توانمندی ضامن یا ضامین مربوط به تسهیلات و تعهدات کلان و تسهیلات و تعهدات مربوط به «اشخاص مرتبط» با مؤسسه اعتباری باید به تأیید مدیرعامل و تصویب هیأت مدیره برسد.

فصل پانزدهم: مقررات مربوط به ثبت داده‌ها و تهیه گزارش‌های مالی

ماده ۱۲۷- بانک مرکزی موظف است شیوه ثبت، جمع‌آوری و پردازش داده‌ها و همچنین ضوابط تهیه و انتشار اطلاعات مربوط به عملیات مؤسسات اعتباری را ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ این قانون تهیه کند و به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی برساند. استانداردها و ضوابط مزبور باید به گونه‌ای باشد که:

۱- ثبت صحیح، فوری و جامع داده‌ها مشتمل بر مشخصات مشتریان و کلیه تراکنش‌های مربوط به عملیات و خدمات بانکی به صورت یکپارچه تضمین شود و هرگونه تغییر و اصلاح در داده‌های ثبت‌شده قابل مشاهده و پیگیری باشد.

۲- امکان جستجو و بازیابی سریع اطلاعات در سطوح مختلف (اطلاعات موردنیاز مشتری، شعبه، مدیران میانی، هیأت مدیره و هیأت عامل مؤسسه اعتباری و بانک مرکزی) با استفاده از داده‌های ثبت‌شده وجود داشته باشد.

۳- صورت‌های مالی مؤسسات اعتباری و سایر گزارش‌های مالی موردنیاز، با استفاده از داده‌های ثبت‌شده قابل تهیه و

راستی آزمایی باشد.

تبصره ۱- مؤسسات اعتباری موظفند امکان دسترسی برخط بانک مرکزی به اطلاعات کلیه حساب‌ها و تراکنش‌های مربوط به عملیات و خدمات بانکی از جمله افتتاح حساب، پرداخت تسهیلات، دریافت اقساط تسهیلات، گشایش اعتبارات اسنادی و صدور ضمانت و سایر اطلاعات مورد درخواست را فراهم نمایند.

تبصره ۲- بانک مرکزی مجاز است به منظور تسریع و حسن اجرای این حکم از ابزارهای تشویقی و تنبیهی لازم با تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی استفاده نماید.

ماده ۱۲۸- بازرسان قانونی و حسابرسان مستقل «اشخاص تحت نظارت» غیردولتی و نیز حسابرسی که به‌عنوان نماینده یا مأمور سازمان حسابرسی در «اشخاص تحت نظارت» دولتی مستقر می‌شوند، موظفند به محض اطلاع از هر یک از موارد زیر، مراتب را به بانک مرکزی گزارش نمایند. عدم رعایت این حکم برای اولین بار موجب محرومیت متخلف از فعالیت حرفه‌ای به مدت یک سال، و تکرار تخلف موجب محرومیت دائمی شخص متخلف از فعالیت حرفه‌ای است:

۱- عدم ثبت تراکنش‌های مالی یا ثبت نادرست آن‌ها توسط «اشخاص تحت نظارت»؛

۲- هرگونه تخلف از قوانین و مقررات مرتبط با فعالیت «اشخاص تحت نظارت»؛

۳- خودداری «اشخاص تحت نظارت» از ارائه اطلاعات مورد درخواست بازرسان قانونی و حسابرس مستقل؛

۴- هرگونه رفتاری که مانع از اظهار نظر حسابرس در خصوص صورت‌های مالی «اشخاص تحت نظارت» شود.

فصل شانزدهم: نظارت بر «اشخاص تحت نظارت»

ماده ۱۲۹- کلیه «اشخاص تحت نظارت» موظف به همکاری با ناظران و بازرسان بانک مرکزی هستند و باید تمامی اطلاعات و مستندات مورد نیاز را در چارچوب مقررات این قانون در اختیار آنان قرار دهند.

ماده ۱۳۰- نظارت بانک مرکزی بر مؤسسه اعتباری، به صورت نظارت یکپارچه می‌باشد، به نحوی که علاوه بر ارزیابی خطر (ریسک) فعالیت مؤسسه اعتباری، خطر (ریسک) ناشی از فعالیت گروه مؤسسه اعتباری نیز مورد نظارت و ارزیابی قرار گیرد.

تبصره ۱- گروه مؤسسه اعتباری شامل کلیه اشخاص حقیقی یا حقوقی اعم از شرکت‌های تابعه و وابسته و سهامداران مؤثر است که به تشخیص بانک مرکزی به واسطه برخورداری از روابط مالکیتی، مدیریتی، مالی، کنترلی و یا به هر نحو دیگر، مؤسسه اعتباری را به صورت مؤثر در معرض خطر (ریسک) قرار دهند.

تبصره ۲- دستورالعمل نظارت یکپارچه به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می‌رسد.

ماده ۱۳۱- مؤسسه اعتباری موظف است اطلاعات و مستندات را که مبین عملکرد واقعی و وضعیت مالی گروه مؤسسه اعتباری است، به صورت گزارش‌های انفرادی و تلفیقی در قالب مورد نظر بانک مرکزی ارائه کند و زمینه دسترسی ناظران و بازرسان بانک مرکزی به داده‌ها و اطلاعات را به صورت الکترونیکی و فیزیکی فراهم نماید.

ماده ۱۳۲- مدت و شیوه نگهداری اوراق بازرگانی و اسناد و دفاتر مؤسسات اعتباری به صورت عین یا الکترونیکی و همچنین نحوه تبدیل عین اسناد به عکس، فیلم، اسناد الکترونیکی و یا نظایر آن، به موجب دستورالعملی که به تصویب کمیته مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می‌رسد، تعیین می‌شود. اسنادی که به صورت الکترونیکی ایجاد شده‌اند و همچنین عکس‌ها، فیلم‌ها، اسناد الکترونیکی و نظایر آن در دادگاه‌ها و سایر مراجع قانونی، حکم اصل اسناد را دارند.

تخلفات انتظامی «اشخاص تحت نظارت»

ماده ۱۳۳- انجام موارد زیر از سوی «اشخاص تحت نظارت» یا مدیران آنها تخلف محسوب می‌شود. بانک مرکزی موظف است در صورت مشاهده هر یک از این تخلفات، با استفاده از ابزارهای نظارتی یا تنبیهی مذکور در ماده (۱۳۵) این قانون در جهت ممانعت از تداوم و تکرار تخلف اقدام نماید. همچنین بانک مرکزی می‌تواند قبل یا بعد از اعمال اقدامات نظارتی یا تنبیهی مزبور، تخلفات «اشخاص تحت نظارت» را برای رسیدگی به هیأت انتظامی بانک مرکزی ارجاع دهد:

۱- تخلفی از احکام این قانون و سایر قوانین مربوط و نیز تخطی از مقررات، دستورالعمل‌ها، بخشنامه‌ها و دستورات بانک مرکزی و هرگونه تلاش برای بی‌اثر کردن آن‌ها؛

۲- تخطی از شرایط و ضوابط مجوزهای صادره بانک مرکزی و یا نقض هر یک از شرایط و ضوابطی که مجوزهای مذکور براساس آنها صادر شده است؛

۳- تخطی از مفاد اساسنامه؛

۴- تخطی از تعهدات ارائه شده به بانک مرکزی در مورد انجام اقدامات اصلاحی؛

۵- اقداماتی که منافع سپرده‌گذاران، مشتریان و یا ثبات، ایمنی و سلامت مالی آن مؤسسه اعتباری یا شبکه بانکی یا نظام پرداخت را به مخاطره می‌اندازد (به تشخیص بانک مرکزی)؛

۶- عدم تنظیم و نگهداری صحیح دفاتر، حسابها، اطلاعات و صورتهای مالی مطابق با مقررات و دستورالعمل‌های ابلاغی بانک مرکزی و عدم ارائه به موقع، صحیح و کامل داده‌ها، اطلاعات، صورتهای مالی و گزارش‌ها به بانک مرکزی و صندوق ضمانت سپرده‌ها؛

۷- خودداری از ارائه اطلاعات در مواردی که به موجب قانون یا دستور مرجع قضایی مکلف به ارائه آن است؛

- ۸- جلوگیری از اعمال نظارت بانک مرکزی یا عدم همکاری مناسب در این زمینه؛
- ۹- فعالیت به عنوان عضو هیأت مدیره، هیأت عامل و سایر مناصب مدیریتی مؤسسات اعتباری بدون داشتن تأییدیه بانک مرکزی؛
- ۱۰- توقف فعالیت مؤسسه اعتباری بدون عذر موجه؛
- ۱۱- افشای اسرار بانکی مشتریان و یا اطلاعات حسابهای آنها بدون حکم قانونی یا دستور مرجع قضایی؛
- ۱۲- جعل یا مخدوش نمودن اسناد فیزیکی و الکترونیکی؛
- ۱۳- ارائه خدمات بانکی به اشخاصی که حسب قوانین و مقررات، ارائه خدمات به آنها ممنوع است؛
- ۱۴- عدم اجرای دستورات صندوق ضمانت سپرده‌ها در مواردی که به موجب این قانون به صندوق اختیار داده شده‌است؛
- ۱۵- سایر موارد به تشخیص شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی.
- ماده ۱۳۴- در مواردی که هیأت عالی طبق ماده (۲۸) این قانون، برای سپرده‌گیری و اعطای تسهیلات، سقف نرخ سود تعیین می‌کند، مؤسسات اعتباری موظف به رعایت سقف‌های تعیین شده هستند. هرگونه رفتاری از سوی آنها که نتیجه آن افزایش سود پرداختی به سپرده‌گذاران یا سود دریافتی از گیرندگان تسهیلات باشد، از جمله، الزام تسهیلات‌گیرندگان به سپرده‌گذاری یا مسدود کردن بخشی از تسهیلات دریافتی، ممنوع و مشمول مجازات‌های مذکور در مواد (۱۳۵) و (۱۳۶) این قانون است.
- اقدامات نظارتی و تنبیهی**
- ماده ۱۳۵- معاون نظارتی بانک مرکزی مکلف است پس از تأیید رئیس کل، یک یا چند مورد از اقدامات نظارتی و تنبیهی زیر را در مورد «اشخاص تحت نظارت» متخلف اعمال نماید:
- ۱- اخطار کتبی به شخص تحت نظارت یا مدیرعامل، قائم مقام مدیرعامل، معاونان مدیرعامل و رئیس یا هریک از اعضای هیأت مدیره آن؛
- ۲- دستور تهیه صورت‌های مالی میان دوره‌ای در مقاطع زمانی موردنظر بانک مرکزی و تهیه گزارش حسابرسی و بازرسی قانونی؛
- ۳- دستور انجام اقدامات اصلاحی در چارچوب برنامه زمانی مورد تأیید بانک مرکزی؛
- ۴- انتصاب حسابرس مستقل جهت رسیدگی به حسابهای «شخص تحت نظارت»؛
- ۵- انتصاب ناظر مقیم برای حصول اطمینان از حسن اجرای اقدامات اصلاحی مقرر از سوی بانک مرکزی؛
- ۶- تشدید الزامات احتیاطی برای «اشخاص تحت نظارت» متخلف؛
- مکلف کردن «اشخاص تحت نظارت» به افزایش سرمایه؛
- ۸- پیشنهاد افزایش نرخ سپرده قانونی مؤسسه اعتباری به هیأت عالی؛
- ۹- ایجاد محدودیت در گسترش شعب در داخل یا خارج از کشور و یا دستور کاهش و ادغام شعب؛
- ۱۰- ممنوعیت یا محدودیت موقت یا دائم «اشخاص تحت نظارت» از انجام بعضی از عملیات یا خدمات بانکی؛
- ۱۱- تعلیق یا سلب صلاحیت موقت یا دائم هریک از اعضای هیأت مدیره، هیأت عامل یا مدیران «شخص تحت نظارت»؛
- ۱۲- ارائه پیشنهاد گزیر مؤسسه اعتباری به شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی.
- ارائه پیشنهاد لغو مجوز «شخص تحت نظارت» به شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی.
- تبصره- در صورت اعمال مجازات ردیف‌های (۱۰) تا (۱۴) این ماده توسط بانک مرکزی، «اشخاص تحت نظارت» می‌توانند حداکثر ظرف مدت ده روز اعتراض خود را به دبیرخانه هیأت انتظامی تسلیم و رسید دریافت نمایند. هیأت انتظامی موظف است ظرف مدت ده روز کاری از تاریخ دریافت اعتراض، صدور حکم نماید. در حال، تا زمانی که مجازات معترض‌عنها لغو نشده باشد، مجازات مزبور به قوت خود باقی و دستور بانک مرکزی در آن زمینه لازم‌الاجراست.
- ماده ۱۳۶- هیأت انتظامی بانک مرکزی، مکلف است حسب درخواست دادستان انتظامی بانک مرکزی یا رئیس کل، به تحقيقات «اشخاص تحت نظارت» رسیدگی نماید. هیأت انتظامی می‌تواند اقدامات تنبیهی زیر را در مورد «اشخاص تحت نظارت» متخلف یا مدیران آنها اعمال نماید:
- ۱- دستور موقت عدم پرداخت سود سهام یا تقسیم اندوخته‌ها؛
- ۲- اعمال جریمه نقدی برای «اشخاص تحت نظارت» تا سقف یک درصد (۱٪) سرمایه یا پانصد میلیارد (۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال هرکدام که بیشتر باشد؛
- ۳- اعمال جریمه نقدی برای مدیرعامل، قائم مقام مدیرعامل، معاونان مدیرعامل و یا هر یک از اعضای هیأت مدیره تا پنجاه میلیارد (۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال یا پنج برابر میزان تخلف هرکدام که بیشتر باشد؛
- ۴- انفصال دائم مدیرعامل، قائم مقام مدیرعامل، معاونان مدیرعامل و یا هر یک از اعضای هیأت مدیره از خدمات دولتی و عمومی.
- ماده ۱۳۷- فعالیت اشخاصی که بدون أخذ تأییدیه صلاحیت از بانک مرکزی یا پس از عزل، تعلیق، عدم تأیید مجدد و یا لغو تأییدیه صلاحیت قبلی، در سمتهای مدیرعامل، قائم مقام مدیرعامل، معاونان مدیرعامل و عضو هیأت مدیره مؤسسات اعتباری فعالیت نمایند، در حکم تصرف غیرقانونی در وجوه و اموال عمومی محسوب می‌شود. اشخاص مذکور علاوه بر مجازات مربوط به آن که بنا به شکایت بانک مرکزی توسط دادگاه تعیین می‌شود، از سوی هیأت انتظامی مؤسسات اعتباری به پرداخت جزای نقدی تا

مبلغ یک میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به ازای هر روز تخلف محکوم می‌شوند. مدیران موضوع این ماده، مجاز به امضای هیچ‌یک از اسناد تهادآور مؤسسه اعتباری نمی‌باشند.

ماده ۱۳۸- طرح هرگونه دعوی که منشأ آن اقدامات نظارتی بانک مرکزی باشد، باید به طرفیت بانک مرکزی صورت پذیرد و در مواردی که به تشخیص مرجع قضایی، اقدامات نظارتی بانک مرکزی موجب ایراد خسارت به «اشخاص تحت نظارت» یا اشخاص ثالث شده باشد، خسارت وارده توسط بانک مرکزی جبران می‌شود. صرفاً در صورت اثبات تقصیر مدیران و کارکنان بانک مرکزی توسط مراجع قضایی، این اشخاص مسؤول جبران خسارت می‌باشند. این حکم، مانع از رسیدگی به عملکرد مدیران و کارکنان توسط هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری کارمندان نیست.

تبصره- منظور از اقدامات نظارتی، اقداماتی است که در راستای اعمال نظارت بر «اشخاص تحت نظارت» می‌باشد و مشتمل بر اقدامات به عمل آمده در تمامی مراحل از جمله تأسیس، اعطای مجوز، نظارت بر فعالیت، تغییرات ثبتی، بازسازی، ادغام، انحلال و تصفیه می‌باشد.

فصل هفدهم: احکام مربوط به بازسازی، گزیر، ورشکستگی و انحلال مؤسسه اعتباری ماده ۱۳۹-

الف- کلیه مؤسسات اعتباری موظفند در پایان ماه‌های بهمن و مرداد هر سال «بیانیه وضعیت» خود را بر اساس استانداردهای مصوب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی تهیه و به بانک مرکزی ارائه نمایند. بیانیه وضعیت باید متضمن تبیین شرایط و محیط داخلی و بیرونی مؤسسه اعتباری و پیش‌بینی وضعیت آتی آن میزان، ترکیب و درجه نقدشوندگی دارایی‌ها، میزان و ترکیب بدهی‌ها، مخاطرات احتمالی پیش‌رو و نحوه مقابله با آن‌ها و تمهید ابزارهای لازم جهت بازگرداندن وضعیت مؤسسه اعتباری به شرایط عادی پس از وقوع ناه سامانی‌های مالی در قالب یک برنامه اصلاحی پیشنهادی باشد. معاون نظارتی بانک مرکزی موظف است بلافاصله پس از دریافت بیانیه وضعیت مؤسسه اعتباری، آن را مورد تجزیه و تحلیل قرار داده، نتیجه را برای تصمیم‌گیری، به شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی گزارش کند.

ب- شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی موظف است بلافاصله پس از دریافت گزارش موضوع بند «الف»، با برگزاری جلسات فوق‌العاده، گزارش‌های مربوط به هر مؤسسه اعتباری را مورد بررسی قرار دهد و وضعیت آن را با اختصاص یکی از عناوین «قابل قبول»، «در معرض خطر» یا «بحرانی» مشخص نماید. در مواردی که شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی ضروری تشخیص دهد مؤسسه اعتباری موظف است با استفاده از مؤسسات حسابرسی معتمد بانک مرکزی به ارزیابی کیفیت دارایی‌های خود اقدام کند. در هر حال کیفیت دارایی‌های کلیه مؤسسات اعتباری هر سه سال یک‌بار باید مورد ارزیابی حسابرسی معتمد بانک مرکزی قرار گیرد.

تبصره ۱- شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی موظف است حداکثر ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ این قانون، تعاریف مربوط به وضعیت‌های «قابل قبول»، «در معرض خطر» و «بحرانی» را با استفاده از موارد مذکور در ماده (۸۱) این قانون و سایر اطلاعات ممکن الحصول، تصویب و به بانک مرکزی ابلاغ کند.

تبصره ۲- گزارش‌های دوره‌ای بند «الف»، نافی وظیفه بانک مرکزی در خصوص پایش مستمر وضعیت «اشخاص تحت نظارت» نیست. معاون نظارتی بانک مرکزی موظف است هر زمان تشخیص دهد که مؤسسه اعتباری در وضعیت «در معرض خطر» یا «بحرانی» قرار گرفته است، بلافاصله مراتب را برای اتخاذ تصمیم به شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی گزارش کند.

پ- در صورتی که وضعیت مؤسسه اعتباری «در معرض خطر» تشخیص داده شود، بانک مرکزی موظف است بلافاصله مؤسسه اعتباری موردنظر را به اجرای «برنامه بازسازی» موظف کند. در فرآیند بازسازی، از مجمع عمومی مؤسسه اعتباری سلب صلاحیت نمی‌شود. احکام مربوط به بازسازی مؤسسات اعتباری در مواد (۱۴۰) و (۱۴۱) این قانون آمده است.

ت- در صورتی که وضعیت مؤسسه اعتباری «بحرانی» تشخیص داده شود، بانک مرکزی موظف است با استفاده از اختیارات پیش‌بینی شده در این قانون و تحت نظارت شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی، «عملیات گزیر» مؤسسه مزبور را آغاز کند. عملیات گزیر، با عزل هیأت مدیره و هیأت عامل مؤسسه اعتباری و سلب صلاحیت از مجمع عمومی آن آغاز می‌شود. احکام مربوط به گزیر مؤسسات اعتباری در مواد (۱۴۲) تا (۱۴۴) این قانون آمده است.

بازسازی مؤسسه اعتباری

ماده ۱۴۰- اختیارات بانک مرکزی در مورد مؤسسات اعتباری در حال بازسازی به شرح زیر است. شورای مقررات‌گذاری و

نظارت بانکی می‌تواند موارد دیگری را به فهرست ذیل اضافه کند:

۱- عزل تمام یا بخشی از اعضای هیأت مدیره و هیأت عامل و الزام مجمع عمومی یا هیأت مدیره حسب مورد به انتخاب

اعضای جدید؛

۲- الزام به افزایش سرمایه نقدی توسط سهامداران موجود و یا جدید؛

۳- اعمال محدودیت در تعیین سود سپرده؛

۴- اعمال محدودیت در توزیع سود سهام؛

۵- اعمال محدودیت در انجام عملیات بانکی و ارائه خدمات بانکی؛

- ۶- الزام به فروش یا واگذاری تمام یا بخشی از سهام یا سهم الشرکه متعلق به مؤسسه اعتباری در سایر شرکتهای
- ۷- الزام به فروش تمام یا بخشی از داراییهای مؤسسه اعتباری به شرکتهای مدیریت دارایی یا خریداران دیگر؛
- ۸- الزام به تبدیل مطالبات حال شده سهامداران به سرمایه؛
- ۹- ممنوعیت توزیع اندوختهها بین سهامداران؛
- ۱۰- تبدیل تمام یا بخشی از بدهیهای غیرسپردهای به سهام مطابق مصوبه شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی یا طبق

قرارداد مربوط؛

۱۱- تأمین مالی مشروط توسط بانک مرکزی در صورت حصول اطمینان از امکان بازپرداخت به موقع آن، پس از تصویب در شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی و تأیید هیأت عالی.

تبصره - چنانچه هریک از اعضای هیأت مدیره، هیأت عامل یا سایر مدیران مؤسسه اعتباری در حال بازسازی، به تشخیص بانک مرکزی، از اجرای برنامه بازسازی مصوب شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی استنکاف کند، حسب مورد به یک یا چند مورد از مجازاتهای تعزیری درجه ۵ مندرج در قانون مجازات اسلامی محکوم می شوند.

ماده ۱۴۱- هر زمان معاون نظارتی بانک مرکزی تشخیص دهد که مؤسسه اعتباری در حال بازسازی از وضعیت «در معرض خطر» خارج شده است، باید مراتب را برای اخذ تصمیم، به شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی گزارش کند.

گزیرو مؤسسات اعتباری

ماده ۱۴۲- در صورتی که وضعیت مؤسسه اعتباری توسط شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی «بحرانی» تشخیص داده شود و تشخیص شورای مزبور به تأیید هیأت عالی برسد، بانک مرکزی موظف است مدیران مؤسسه اعتباری را عزل کند و اداره مؤسسه اعتباری را در اختیار مدیر گزیر قرار دهد.

تبصره ۱- صندوق ضمانت سپردهها، به موجب قانون، به عنوان مدیر گزیر کلیه مؤسسات اعتباری در حال گزیر تعیین می شود.

تبصره ۲- مدیر گزیر دارای کلیه اختیارات هیأت مدیره و هیأت عامل مطابق اساسنامه می باشد. اختیارات مجمع عمومی صاحبان سهام تا پایان عملیات گزیر و انحلال مؤسسه اعتباری در حال گزیر، به موجب قانون، به شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی تفویض می شود.

تبصره ۳- سهامداران، اعضای هیأت مدیره و هیأت عامل و کلیه کارکنان مؤسسه اعتباری در حال گزیر ملزم به همکاری با بانک مرکزی و مدیر گزیر هستند. هرگونه خودداری از تحویل اسناد، مدارک و داراییها یا اطلاعات مربوط به مؤسسه اعتباری در حال گزیر، موجب محکومیت به حبس از شش ماه تا دو سال و جبران خسارات وارده است.

تبصره ۴- مدیر گزیر موظف است هر سه ماه یکبار، گزارش کاملی از وضعیت داراییها، بدهیها و تعهدات مؤسسه اعتباری در حال گزیر و اقدامات انجام شده را به شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی ارائه کند.

ماده ۱۴۳- مدیر گزیر موظف است برای جلوگیری از ایراد صدمات بیشتر به سپرده گذاران و سهامداران، اقدامات لازم را به موقع اجرا بگذارد و حداکثر ظرف مدت دو ماه، اقداماتی را که اجرای آنها نیاز به تصمیم گیری در مجمع عمومی صاحبان سهام دارد، برای اتخاذ تصمیم به شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی پیشنهاد کند. شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی باید ظرف مدت ده روز کاری، در خصوص پیشنهادهای ارائه شده توسط مدیر گزیر، تصمیم گیری کند. مدیر گزیر موظف است مصوبات شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی را بلافاصله و بدون الزام به رسیدگی قضائی به موقع اجرا بگذارد.

ماده ۱۴۴- مدیر گزیر می تواند پیشنهادهای زیر را در خصوص مؤسسه اعتباری در حال گزیر به شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی ارائه کند. شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی می تواند موارد دیگری را به فهرست ذیل اضافه کند:

- ۱- فروش یا واگذاری تمام یا بخشی از دارائیها و بدهیهای مؤسسه اعتباری در حال گزیر یا اوراق بهادار مبتنی بر آن به مؤسسات اعتباری دیگر، شرکتهای مدیریت دارایی و یا اشخاص دیگر.
- ۲- انتقال باقیمانده دارائیها و بدهیهای مؤسسه اعتباری در حال گزیر به یک «مؤسسه اعتباری موقت» مطابق با تبصره (۱)

این ماده؛

۳- تبدیل بخشی از بدهیهای ضمانت نشده مؤسسه اعتباری در حال گزیر به سهام پس از طی مراحل قانونی طبق مقرراتی که هیأت عالی تصویب می کند؛

۴- ادغام مؤسسه اعتباری در حال گزیر در یک مؤسسه اعتباری داوطلب؛

۵- انحلال مؤسسه اعتباری در حال گزیر همراه با درخواست صدور حکم ورشکستگی از قوه قضائیه یا بدون آن.

تبصره ۱- «مؤسسه اعتباری موقت» با هدف رسیدگی به امور سپرده گذاران، تسهیلات گیرندگان و سایر ذینفعان از محل انتقال تمام یا بخشی از داراییها و بدهیهای مؤسسه اعتباری تحت گزیر تشکیل می شود. به محض تأسیس «مؤسسه اعتباری موقت»، مؤسسه اعتباری تحت گزیر از جهت حقوقی منحل می شود. «مؤسسه اعتباری موقت» حداکثر برای مدت سه سال می تواند فعالیت داشته باشد. تمدید این مدت با تصویب شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی حداکثر برای دو دوره یک ساله مجاز است. پس از انقضای مهلت های یادشده، سهام «مؤسسه اعتباری موقت» به بخش غیردولتی واگذار شده و «مؤسسه اعتباری موقت» منحل می گردد. تأمین مالی «مؤسسه اعتباری موقت» توسط بانک مرکزی، با درخواست مدیر گزیر، تصویب هیأت عالی، و تأیید

رئیس کل مجاز می‌باشد.

تبصره ۲- کلیه اقدامات مذکور در این ماده که با مجوز شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی انجام می‌شود، از آنجا که مجوزهای لازم از مراجع ذی‌ربط و پرداخت مالیات و هزینه‌های مربوط معاف است.

تبصره ۳- مدت زمان اجرای عملیات گزیر، سه سال است. در صورتی که طی این مدت، وضعیت مؤسسه اعتباری در حال گزیر بهبود نیابد، یا در مؤسسه اعتباری دیگری ادغام نشود، مدیر گزیر موظف است انحلال آن را به شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی پیشنهاد دهد. مدیر گزیر می‌تواند در اثنای مهلت مذکور نیز انحلال مؤسسه اعتباری در حال گزیر را به شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی پیشنهاد کند.

ادغام مؤسسه اعتباری در حال گزیر. در مؤسسه اعتباری دیگر

ماده ۱۴۵- در صورتی که شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی با پیشنهاد مدیر گزیر مبنی بر ادغام مؤسسه اعتباری در حال گزیر در یک مؤسسه اعتباری داوطلب دیگر موافقت کند، مدیر گزیر باید بلافاصله فرایند ادغام را آغاز نموده و کلیه دارایی‌ها و بدهی‌های مؤسسه اعتباری در حال گزیر را به آن مؤسسه اعتباری منتقل نماید. پس از پایان عملیات ادغام و اعلام رسمی آن توسط بانک مرکزی، موجودیت مؤسسه اعتباری در حال گزیر برای همیشه پایان یافته تلقی شده و کلیه حقوق، دارایی‌ها و تعهدات آن، به مؤسسه اعتباری پذیرنده ادغام، منتقل می‌شود.

تبصره- مدیر گزیر موظف است نسخه الکترونیکی کلیه دفاتر و سایر اسناد و مدارک مؤسسه اعتباری ادغام شده را به بانک مرکزی تحویل دهد. همچنین مؤسسه اعتباری پذیرنده ادغام موظف است دفاتر و سایر اسناد و مدارک مؤسسه اعتباری ادغام شده را به مدت ده سال نگهداری نماید.

انحلال مؤسسه اعتباری در حال گزیر

ماده ۱۴۶- در صورتی که مدیر گزیر، انحلال مؤسسه اعتباری در حال گزیر را به شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی پیشنهاد دهد و این پیشنهاد به تصویب شورای مزبور برسد، مراتب انحلال جهت ثبت و آگهی به مرجع ثبت شرکتها اعلام و فرایند تصفیه آغاز می‌شود. صندوق ضمانت سپرده‌ها، به موجب این قانون، به‌عنوان مدیر تصفیه مؤسسات اعتباری که به‌صورت غیرارادی منحل می‌شوند، تعیین می‌گردد.

تبصره- تصویب انحلال مؤسسه اعتباری در حال گزیر توسط شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می‌تواند همراه با تقاضای صدور حکم ورشکستگی از قوه قضائیه یا بدون آن باشد. در صورتی که به تشخیص شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی، دارایی‌های مؤسسه اعتباری در حال گزیر کمتر از بدهی‌ها و تعهدات آن باشد، باید همزمان با صدور حکم انحلال، تقاضای ورشکستگی مؤسسه اعتباری در حال گزیر توسط بانک مرکزی به قوه قضائیه ارسال شود. در صورت صدور حکم ورشکستگی مؤسسه اعتباری، صندوق ضمانت سپرده‌ها توسط دادگاه به‌عنوان مدیر تصفیه مؤسسه اعتباری ورشکسته تعیین می‌شود.

ماده ۱۴۷- صندوق ضمانت سپرده‌ها موظف است هر زمان که هیأت عالی تکلیف کند، پرداخت سپرده‌های ضمانت شده مؤسسه اعتباری را مطابق احکام مندرج در فصل هجدهم این قانون، انجام دهد. پیشنهاد پرداخت سپرده‌های ضمانت شده، توسط رئیس کل یا معاون نظارتی وی به هیأت عالی ارائه می‌شود.

ماده ۱۴۸- پس از صدور حکم انحلال یا ورشکستگی، کلیه مجوزهای صادره توسط بانک مرکزی، خودبه‌خود ملغی می‌گردد و باید در کلیه مراسلات و اطلاعات مؤسسه اعتباری موردنظر، از عبارت «در حال تصفیه» استفاده شود.

ماده ۱۴۹- پس از صدور حکم انحلال یا ورشکستگی، انجام هرگونه عملیات جز آنچه برای تصفیه مؤسسه اعتباری در حال تصفیه ضرورت دارد، ممنوع است.

ماده ۱۵۰- مدت زمان انجام عملیات مربوط به تصفیه، دو سال می‌باشد و در صورت تقاضای مدیر تصفیه، پس از تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی حداکثر برای یک‌سال دیگر قابل تمدید است. پس از خاتمه عملیات تصفیه، مراتب باید حداکثر ظرف مدت یک‌ماه توسط مدیر تصفیه به مرجع ثبت شرکتها اعلام و در روزنامه رسمی و روزنامه کثیرالانتشار تعیین شده در آخرین اسانامه مؤسسه اعتباری مزبور، آگهی شود.

ماده ۱۵۱- در مواردی که دادگاه حکم به ورشکستگی مؤسسه اعتباری در حال گزیر می‌دهد، تاریخ توقف مؤسسه اعتباری ورشکسته، تاریخ آغاز عملیات گزیر است. معاملاتی که از تاریخ شروع عملیات گزیر تا زمان صدور حکم ورشکستگی توسط مدیر گزیر انجام شده، از احکام قانون تجارت در خصوص معاملات تاجر متوقف مستثنی است. ارزش‌گذاری دارایی‌ها و بدهی‌های مؤسسه اعتباری ورشکسته طبق دستورالعملی است که هیأت عالی تصویب می‌کند.

ماده ۱۵۲- در تصفیه بدهی‌ها و تعهدات مؤسسه اعتباری ورشکسته، اولویت پرداخت به ترتیب طبقات زیر می‌باشد:

الف- بستانکاران دارای وثیقه به میزان وثیقه؛

ب- سایر بستانکاران و بستانکاران بند «الف» نسبت به مازاد بر وثیقه به ترتیب زیر:

۱- هزینه‌های مربوط به بازسازی، گزیر، انحلال و تصفیه مؤسسه و هزینه‌های دادرسی؛

۲- حقوق و مزایای کارکنان مؤسسه اعتباری به استثنای اعضای هیأت مدیره و هیأت عامل، بابت حقوق و مزایا و سایر طلبکاران بابت فروش کالا و خدمات؛

۳- اصل سپرده‌ها به‌جز سپرده‌های سرمایه‌گذاری؛

۴- مطالبات صندوق ضمانت سپرده‌ها بابت پرداخت سپرده‌های ضمانت‌شده؛

۵- مطالبات بانک مرکزی؛

۶- اصل سپرده‌های سرمایه‌گذاری؛

۷- سپرده دارندگان گواهی سپرده و اوراق تبعی؛

۸- سایر بدهی‌ها

۹- حقوق ممتازه وفق قانون؛

۱۰- سهامداران ممتاز؛

۱۱- سهامداران عادی.

تبصره- چنانچه دارایی‌هایی از مؤسسه اعتباری به وثیقه گذاشته شده باشد، از محل عواید حاصل از فروش دارایی‌های مزبور، ابتداء حقوق مرتبه‌ن پرداخت می‌شود. در صورتی که طلب مرتبه‌ن پیش از عواید حاصل از فروش دارایی‌های فوق‌الذکر باشد مابه‌التفاوت طلب بر حسب اولویت‌های مقرر در این ماده پرداخت می‌گردد. چنانچه طلب مرتبه‌ن معادل یا کمتر از ارزش کارشناسی هزینه باشد، مرتبه‌ن مکلف است به محض دریافت طلب خود، نسبت به آزادسازی مال مورد رهن اقدام نماید.

ماده ۱۵۳- بدهکاران مؤسسه اعتباری در حال تصفیه، در هیچ صورتی حق استناد به ادعای تهاثر برای پرداخت بدهی‌های خود را ندارند. هرگونه تهاثر فقط با پیشنهاد مدیر گزیر یا مدیر تصفیه و تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی مجاز است.

ماده ۱۵۴- طلبکاران مؤسسه اعتباری در حال تصفیه، به استثنای سپرده‌گذاران و کارکنان، باید ظرف مهلت زمانی حداکثر ۹۰ روز کاری تمامی اسناد و مدارک مربوط به مطالبات خود را ارایه و به تأیید برسانند. مطالبات طلبکارانی که در فرصت زمانی مزبور اقدام به ارایه و تأیید اسناد خود ننمایند، در صورت تأیید تنها زمانی قابل پرداخت می‌باشد که مطالبات سایر طلبکاران وفق ترتیبات موضوع ماده (۱۵۲) پرداخت شده باشد.

ماده ۱۵۵- پس از پرداخت بدهی‌ها و ایفای تعهدات بر اساس اولویت‌های تعیین شده در ماده (۱۵۲)، اموال و وجوه باقی‌مانده ابتدا به بازپرداخت مبلغ اسمی سهام به سهامداران اختصاص می‌یابد و مازاد به ترتیب مقرر در اساسنامه مؤسسه اعتباری و در صورتی که اساسنامه در این خصوص تعیین تکلیف ننموده باشد، به نسبت سهام بین سهامداران تقسیم می‌شود.

ماده ۱۵۶- پس از اعلام خاتمه عملیات تصفیه، مدیر تصفیه موظف است برای سه بار و در فواصل زمانی یک‌ماهه نسبت به انتشار آگهی در روزنامه کثیرالانتشار و سایر رسانه‌های جمعی متضمن دعوت از اشخاص جهت دریافت وجوه، اموال، اشیاء و اسناد و اوراق بهادار خود که نزد مؤسسه اعتباری باقی مانده است، اقدام نماید.

تبصره- آن بخش از وجوه و اموال متعلق به اشخاص که پس از یک ماه از تاریخ انتشار آخرین آگهی موضوع این ماده نزد مؤسسه اعتباری باقی مانده باشد، عیناً به صندوق ضمانت سپرده‌ها تحویل می‌شود. صندوق ضمانت سپرده‌ها باید فهرست اسمی اشخاص مزبور را در پایگاه اطلاع‌رسانی خود برای مدت سه سال درج نماید. علاوه بر آن، صندوق باید برای سه بار و در فواصل زمانی یک ساله آگهی متضمن دعوت از اشخاص مزبور جهت دریافت مطالبات و حقوق خود را در روزنامه کثیرالانتشار و سایر رسانه‌های جمعی منتشر نماید. وجوه و اموال باقیمانده پس از انقضای مدت پنج‌سال از تاریخ انتشار آخرین آگهی، جزو منابع صندوق ضمانت سپرده‌ها محسوب می‌شود.

ماده ۱۵۷- مدیر تصفیه باید همزمان با اعلام ختم امر تصفیه، دفاتر و سایر اسناد و مدارک مؤسسه اعتباری تصفیه شده را به بانک مرکزی تحویل دهد.

ماده ۱۵۸- امور مربوط به ورشکستگی، انحلال و تصفیه مؤسسات اعتباری تابع احکام مقرر در این قانون بوده و از شمول مفاد قانون تجارت و اصلاحیه‌های بعدی و سایر قوانین مغایر مستثنی می‌باشد. احکام ورشکستگی بانک‌ها در مواردی که در این قانون معین نشده است، تابع مفاد قانون تجارت و اصلاحیه‌های بعدی آن، قانون اداره تصفیه امور ورشکستگی و سایر قوانین مربوطه می‌باشد.

ماده ۱۵۹- تمامی دعاوی علیه مدیر گزیر یا مدیر تصفیه به دلیل اقداماتی که در جریان گزیر یا تصفیه مؤسسه اعتباری در چهارچوب اختیارات قانونی خود انجام داده‌اند، باید به طرفیت بانک مرکزی مطرح شود.

ماده ۱۶۰- در صورتی که اعمال خارج از حدود اختیارات مدیر گزیر یا مدیر تصفیه منجر به ورود زیان به اشخاص شده باشد، زیان وارده توسط بانک مرکزی جبران می‌شود. بانک مرکزی مکلف است در موارد تعدی و تفریط به تشخیص دادگاه، به اشخاصی که مرتکب تعدی یا تفریط شده‌اند، رجوع، یا علیه آنان اقامه دعوی نماید. دعاوی مزبور در همان دادگاهی رسیدگی می‌شود که به پرونده ورشکستگی رسیدگی می‌کند.

تبصره- در تمامی دعاوی موضوع این ماده قطع نظر از تاریخ طرح آن‌ها، بانک مرکزی مکلف به پرداخت هزینه‌های رسیدگی و معاضدت قضائی مدیر گزیر و مدیر تصفیه است. در صورتی که به حکم دادگاه، مدیر گزیر یا تصفیه مقصر باشند، بانک مرکزی می‌تواند برای دریافت هزینه‌های انجام شده به آنان رجوع کند.

ماده ۱۶۱- در صورتی که به تشخیص مرجع قضائی در جریان بازسازی، گزیر یا تصفیه مؤسسات اعتباری، تبانی صورت گرفته، یا به ضرر تمام یا بخشی از غرما، قراردادهایی منعقد شده‌باشد، با اموالی حیث و میل شده‌باشد، مرتکب، مجرم شناخته شده و طبق قانون مجازات می‌شود.

ماده ۱۶۲- توقف عملیات بازسازی و گزیر، فقط با درخواست رئیس کل، تصویب شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی و تأیید هیأت عالی امکان پذیر است. طرح هرگونه دعوی از جمله دعوی سهامداران یا سایر ذی‌نفعان مؤسسه اعتباری در حال بازسازی یا گزیر در مراجع قضائی، منجر به توقف یا برگشت فرآیند بازسازی یا گزیر نمی‌شود.

ماده ۱۶۳- دادخواست ورشکستگی مؤسسات اعتباری در مراجع قضائی پذیرفته نمی‌شود، مگر پس از تأیید شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی.

ماده ۱۶۴- تمامی دعاوی علیه مؤسسه اعتباری در جریان عملیات بازسازی، گزیر و تصفیه، به طرفیت مؤسسه اعتباری مزبور و حسب مورد با نمایندگی مدیر گزیر یا مدیر تصفیه اقامه یا تعقیب می‌گردد.

ماده ۱۶۵- دعاوی مربوط به بازسازی، گزیر، انحلال و ورشکستگی مؤسسات اعتباری به استثنای مؤسسات اعتباری منطقی، در یکی از شعب دادگاه عمومی تهران و به صورت خارج از نوبت رسیدگی می‌شود.

ماده ۱۶۶- مدیران بانک مرکزی و مدیران سابق و فعلی مؤسسه اعتباری و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از دولتی و غیر دولتی که به اموال، اسناد و اطلاعات مربوط به مؤسسه اعتباری در حال گزیر یا در حال تصفیه دسترسی دارند، موظفند به درخواست مدیر گزیر یا مدیر تصفیه، اموال، اسناد و اطلاعات مزبور را در اختیار قرار دهند. مستثکف، به مجازات درجه ۶ ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی محکوم می‌شود.

ماده ۱۶۷- در صورتی که اقدامات اعضای هیأت مدیره، مدیر عامل و سایر اعضای هیأت عامل منجر به ایجاد وضعیت «در معرض خطر» یا «بحرانی» برای مؤسسه اعتباری شده باشد، مفرداً و متضامناً در قبال خسارات وارده و هزینه‌های دادرسی انجام شده مسؤول هستند.

تبصره ۱- همزمان با تصویب انجام عملیات گزیر یا صدور حکم ورشکستگی به تقاضای بانک مرکزی، دادگاه می‌تواند اشخاص یادشده را ممنوع‌المعامله و ممنوع‌الخروج نماید.

تبصره ۲- در صورتی که مؤسسه اعتباری ورشکسته شود، دادگاه می‌تواند به تقاضای هرذی‌نفع، هریک از اشخاص موضوع این ماده را که ورشکستگی مؤسسه اعتباری به نحوی از انحاء معلول اقدامات آنان بوده‌است، مفرداً یا متضامناً به تأدیه آن قسمت از دیونی که پرداخت آن از دارایی مؤسسه اعتباری ممکن نیست، محکوم نماید.

ماده ۱۶۸- مدیر گزیر و مدیر تصفیه مکلف است در صورتی که تشخیص دهد معاملات صوری ناشی از تبانی یا به قصد فرار از دین در مؤسسه اعتباری اتفاق افتاده‌است، نسبت به طرح دعوی در مرجع قضائی اقدام نماید.

ماده ۱۶۹- سایر ضوابط ناظر بر بازسازی، گزیر، انحلال و تصفیه مؤسسات اعتباری، نحوه انتخاب، شرایط، وظایف، حدود اختیارات و میزان حق‌الزحمه مدیر موقت، مدیر تصفیه و عضو ناظر، و ضوابط ناظر بر نحوه ارزش گذاری، فروش و واگذاری دارایی‌ها و تعهدات مؤسسه اعتباری در حال گزیر به موجب دستورالعملی است که به تصویب شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی می‌رسد.

ماده ۱۷۰- ضوابط ناظر بر بازسازی، گزیر، انحلال و تصفیه صندوق‌های قرض‌الحسنه، شرکتهای تعاونی اعتبار و دیگر «اشخاص تحت نظارت»، تابع دستورالعملی است که توسط بانک مرکزی تهیه می‌شود و به تصویب شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی می‌رسد.

فصل هجدهم: مقررات ویژه بانک‌های توسعه‌ای

ماده ۱۷۱- به منظور تأمین منابع موردنیاز برای توسعه اقتصادی کشور، دولت موظف است تا یک سال پس از لازم‌الاجراء شدن این قانون، «بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران» را تأسیس نموده، یا یکی از بانکهای تخصصی موجود را با حفظ وظایف و مأموریت‌های آن، به بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران تبدیل کند. وظایف اصلی بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران عبارت است از:

الف- تأمین مالی طرح‌های کلان توسعه‌ای؛

ب- تأمین مالی واحدهای اقتصادی فعال.

تبصره- منظور از طرح‌های کلان توسعه‌ای، طرح‌هایی است که اجرای آن‌ها برای تحقق اهداف برنامه‌های توسعه کشور ضروری بوده و می‌توانند زنجیره‌ای از فعالیت‌های مولد و ارزش‌آفرین را در اقتصاد کشور فعال کنند. از نظر این قانون، طرح‌های کلان توسعه‌ای طرح‌هایی هستند که پس از بهره‌برداری، از قابلیت ایجاد جریان درآمدی و جبران هزینه‌های انجام‌شده برخوردار باشند. طرح‌های احداث یا بازسازی زیرساخت‌ها؛ توسعه حمل و نقل ریلی، جاده‌ای، هوایی و دریایی؛ ایجاد و نوسازی بخش‌های بالادستی و پایین دستی صنعت نفت، گاز و پتروشیمی، صنایع فلزی و سایر صنایع زیربنایی کشور؛ صنعتی‌کردن و روزآمدسازی بخش کشاورزی؛ توسعه صنایع دانش‌بنیان و مبتنی بر فناوری اطلاعات؛ و تغییر ترکیب سبد صادرات کشور به سمت کالاها و خدمات مبتنی بر دانش، نمونه‌هایی از طرح‌های کلان توسعه‌ای هستند.

ماده ۱۷۲- بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران دارای ارکان زیر است:

۱- هیأت امنا؛

۲- هیأت عامل؛

۳- هیأت نظارت.

ماده ۱۷۳- رئیس جمهور، رئیس هیأت امنا بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران است و وزرای امور اقتصادی و دارایی، صنعت، معدن و تجارت، نفت، نیرو، ارتباطات و فناوری اطلاعات، جهاد کشاورزی و راه و شهرسازی، رئیس کل بانک مرکزی، رئیس سازمان برنامه و بودجه و رئیس هیأت عامل صندوق توسعه ملی، اعضای هیأت امنا آن را تشکیل می‌دهند. وزیر امور اقتصادی و دارایی دبیر هیأت امنا است و در غیاب رئیس جمهور، جلسات هیأت امنای را اداره می‌کند. هیأت امنا دارای وظایف و اختیارات زیر است:

۱- انتخاب رئیس و سایر اعضای هیأت عامل مطابق مفاد این قانون؛

۲- تصویب برنامه و بودجه سالانه بانک؛

۳- تصویب صورت‌های مالی بانک؛

۴- تصویب ساختار حکمرانی داخلی بانک؛

۵- موافقت اصولی با تأمین مالی طرحهای کلان توسعه‌ای توسط بانک.

ماده ۱۷۴- هیأت عامل بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران متشکل از پنج نفر می‌باشد که به پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی توسط هیأت امنا انتخاب می‌شوند. احکام رئیس و اعضای هیأت عامل توسط رئیس جمهور امضا می‌شود.

تبصره ۱- اعضای هیأت عامل بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران باید ضمن داشتن صلاحیت‌های حرفه‌ای مورد نظر بانک مرکزی، از خبرگی و دانش کافی در حوزه اقتصادی، بانکی، مالی و سرمایه‌گذاری برخوردار بوده و حداقل ده سال سابقه و تجربه مدیریتی در حوزه تأمین مالی و اجرای طرحهای عمرانی یا مدیریت واحدهای اقتصادی بزرگ داشته باشند. صلاحیت حرفه‌ای اعضای هیأت عامل باید به تأیید بانک مرکزی برسد.

تبصره ۲- عضویت در هیأت عامل بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران شغل تمام وقت محسوب شده و اعضای هیأت عامل نمی‌توانند هم‌زمان هیچ شغل یا سمت موظف یا غیرموظف در هیچ نهاد دولتی، عمومی، خصوصی و تعاونی داشته باشند. همچنین اعضای هیأت عامل و بستگان درجه یک آن‌ها نباید هیچ گونه رابطه مستقیم یا غیرمستقیم مالکیتی، مدیریتی یا مشاوره‌ای با شرکتها یا طرحهایی که از بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران تأمین مالی می‌شوند، داشته باشند.

تبصره ۳- اعضای هیأت عامل برای یک دوره پنجساله منصوب می‌شوند. انتخاب آنها صرفاً برای یک دوره دیگر، بلاسابق است.

تبصره ۴- اعضای هیأت عامل باید فعالیت‌های اقتصادی، مالی و تجاری و همچنین مشاغل تمام‌وقت یا پاره‌وقت خود را که طی دو سال منتهی به عضویت در هیأت عامل به آن اشتغال داشته‌اند به هیأت امنا گزارش دهند.

تبصره ۵- اعضای هیأت عامل بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران موظفند در ابتدا و انتهای دوره مسئولیت، «فرم تعارض منافع»، موضوع جزء (۷) بند «ج» ماده (۷) این قانون را تکمیل کنند.

ماده ۱۷۵- به منظور حصول اطمینان از تحقق اهداف بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران، نظارت مستمر بر عملیات جاری آن و جلوگیری از هرگونه انحراف احتمالی از مفاد اساسنامه، هیأت نظارت بانک با ترکیب نمایندگان رئیس دیوان محاسبات کشور، رئیس سازمان حسابرسی کشور و رئیس سازمان بازرسی کل کشور تشکیل می‌شود. نظارت این هیأت نافی وظایف قانونی دستگاههای نظارتی نظیر دیوان محاسبات و بازرسی کل کشور نمی‌باشد.

ماده ۱۷۶- سایر بخش‌های اساسنامه بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران، حداکثر سه ماه پس از تصویب این قانون توسط وزیر امور اقتصادی و دارایی با همکاری رئیس کل بانک مرکزی تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

فرآیند تأمین مالی طرحهای کلان توسعه‌ای توسط بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران

ماده ۱۷۷- فرآیند انتخاب و تأمین مالی طرحهای کلان توسعه‌ای توسط بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران به شرح زیر است:

الف پیشنهاد اولیه طرحهای کلان توسعه‌ای می‌تواند توسط هر یک از اعضای هیأت امنای بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران ارائه شود. طرحهای پیشنهادی باید حسب تشخیص و تأیید سازمان برنامه و بودجه، هماهنگ با قوانین برنامه توسعه کشور بوده و از قابلیت ایجاد جریان درآمدی مناسب برای جبران هزینه‌های طرح برخوردار باشند.

ب- طرحهایی قابل بررسی است که تأمین حداقل پنج درصد (۵٪) سرمایه موردنیاز آن‌ها توسط بخش غیردولتی تقبل شده باشد.

پ- هیأت عامل موظف است طرحهای مورد تأیید سازمان برنامه و بودجه که تأمین حداقل پنج درصد (۵٪) سرمایه موردنیاز آنها توسط بخش غیردولتی تقبل شده است را بررسی نموده و صرفاً طرحهایی را که دارای توجیه اقتصادی، فنی، مالی، فرهنگی و زیست‌محیطی بوده و با منابع بانک قابل اجرا هستند، برای اجرا انتخاب نماید.

ت- رئیس هیأت عامل موظف است برنامه تأمین مالی طرحهای مورد تأیید، مشتمل بر جریان هزینه‌ها و درآمدهای طرح و سایر اطلاعات مالی و فنی موردنیاز را تهیه و قبل از اجرا، به تصویب هیأت عامل برساند.

ث- تأمین مالی طرحهای کلان توسعه‌ای توسط بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران، از طریق تأسیس «صندوق پروژه»

انجام می‌شود. بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران موظف است پس از انقضای مهلت پذیرهنویسی سهام (واحدهای) صندوق پروژه مربوط به هر طرح، باقیمانده سهام (واحدهای) صندوق پروژه طرح مزبور را، که در هیچ شرائطی بیشتر از نود و پنج درصد (۹۵٪) سهام (واحدهای) آن صندوق نخواهد بود، پذیرهنویسی کند. سهام (واحدهای) صندوق‌های پروژه مربوط به طرح‌های کلان توسعه‌ای، قابل معامله در بورس است.

تبصره - هیأت عامل بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران موظف است طرح‌های نیمه تمام دولتی را که مطابق فرایندهای مذکور در بندهای «الف» تا «ث» این ماده انتخاب شده‌باشند، در اولویت قرار دهد.

ماده ۱۷۸ - میزان پیشرفت طرح‌های کلان توسعه‌ای که توسط بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران تأمین مالی می‌شود، باید پس از تأیید هیأت نظارت به صورت مستمر و برخط از طریق پایگاه اطلاع‌رسانی بانک به اطلاع عموم برسد.

ماده ۱۷۹ - تزریق منابع به طرح‌های کلان توسعه‌ای توسط بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران، به صورت مرحله‌ای و پس از تأیید هیأت نظارت بانک انجام می‌شود. بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران می‌تواند فرآیندهای نظارت و حسابرسی طرح‌های کلان توسعه‌ای را از طریق سازوکارهایی نظیر اعطای عاملیت به بانک‌های توسعه‌ای بخشی یا شرکتهای مشاوره‌ای غیردولتی انجام دهد. استفاده از خدمات شرکتهای مشاوره‌ای غیردولتی از طریق برگزاری مناقصه بوده و جزئیات قراردادهای در پایگاه اینترنتی بانک منتشر می‌شود.

ماده ۱۸۰ - تجهیز منابع بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران از طرق زیر امکان پذیر است:

۱- انتشار «اوراق توسعه» با تضمین دولت و قابل خرید و فروش در بورس اوراق بهادار؛

۲- سپرده‌گذاری منابع ریالی موضوع ماده (۵۲) قانون «الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)» در بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران؛

۳- خطوط اعتباری بانک مرکزی با تصویب هیأت عالی؛

۴- دریافت کمک‌های خارجی؛

۵- استفاده از منابع ارزی صندوق توسعه ملی در چهارچوب ضوابط و مقررات صندوق.

تبصره ۱- سود سالانه بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران معاف از مالیات بوده و به عنوان افزایش سرمایه منظور می‌شود.
تبصره ۲- دستورالعمل نحوه انتشار اوراق توسعه و تضمین آنها توسط دولت در چهارچوب قوانین و مقررات مربوط، ظرف مدت سه ماه، از تأسیس بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران به پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی و رئیس کل بانک مرکزی، به تصویب هیأت امنا بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران می‌رسد. اوراق توسعه از قابلیت توثیق نزد بانک مرکزی برخوردار است.

ماده ۱۸۱ - دولت موظف است در لایحه بودجه هر سال، معادل دو و نیم درصد (۲/۵٪) بودجه عمومی را به عنوان افزایش سرمایه بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران منظور و در صورت تصویب مجلس شورای اسلامی، تا پایان شهریور ماه همان سال، اعمال نماید.

ماده ۱۸۲ - تعهدات بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران در قالب انتشار اوراق توسعه در هر زمان نباید از هشت برابر سرمایه ثبت شده آن بانک بیشتر باشد.

ماده ۱۸۳ - بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران حق سپرده‌پذیری از عموم را نداشته و صرفاً مجاز به افتتاح حساب جاری و ارائه خدمات بانکی از جمله ارائه ضمانتنامه و گشایش اعتبار اسنادی برای مجریان طرح‌های کلان توسعه‌ای است. بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران، مشمول تودیع سپرده قانونی نمی‌باشد.

ماده ۱۸۴ - بانک مرکزی می‌تواند در چهارچوب ضوابط و مصوبات هیأت عالی، جهت تشویق مؤسسات اعتباری به مشارکت در تأمین مالی توسعه کشور، از ابزارهای زیر استفاده نماید:

۱- پذیرش اوراق توسعه به عنوان سپرده قانونی یا اعمال تخفیف در نرخ سپرده قانونی، متناسب با میزان نگهداری اوراق توسعه توسط مؤسسه اعتباری؛

۲- اعطای تسهیلات موضوع تبصره (۱) ماده (۲۵) این قانون با نرخ ترجیحی در صورت وثیقه‌گذاری اوراق توسعه؛

۳- سایر ابزارهای حمایتی به پیشنهاد رئیس کل و تصویب هیأت عالی.

ماده ۱۸۵ - نگهداری و خرید و فروش اوراق توسعه توسط بانک مرکزی مجاز است. در صورت افزایش پایه پولی در هر سال نسبت به سال قبل از آن، بانک مرکزی موظف است حداقل بیست درصد (۲۰٪) از افزایش پایه پولی را صرف خرید اوراق توسعه یا اعطای خطوط اعتباری به بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران نماید.

تأمین مالی واحدهای اقتصادی فعال از طریق بانک‌های توسعه‌ای بخشی

ماده ۱۸۶ - پس از لازم‌الاجراء شدن این قانون، بانک‌های تخصصی شامل بانک صنعت و معدن، مسکن، توسعه صادرات، کشاورزی، توسعه تعاون و پست‌بانک به عنوان بانک‌های توسعه‌ای بخشی ادامه فعالیت می‌دهند. وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است اساسنامه هر یک از بانک‌های ذکر شده را با هدف توسعه بخش مربوط، حداکثر ظرف مدت یک سال مورد بازنگری قرار داده و اساسنامه جدید آنها را به تأیید هیأت عالی برساند. در مواردی که اساسنامه بانک تخصصی قبلاً توسط مجلس شورای اسلامی یا مرجع ذیصلاح دیگر، تصویب شده باشد، قانون یا مصوبه مربوط، پس از تأیید اساسنامه جدید نسخ می‌گردد.

ماده ۱۸۷ - پس از لازم‌الاجراء شدن این قانون، منابع ریالی صندوق توسعه ملی، موضوع ماده (۵۲) قانون «الحاق برخی مواد

به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، بدون دریافت سود، نزد بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران سپرده گذاری می شود. منابع مزبور به همراه سایر منابع بانک از طریق بانک های توسعه ای بخشی صرف تأمین مالی واحدهای اقتصادی فعال، با اولویت واحدهای کوچک و متوسط می شود. بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران موظف است در ابتدای هر سال، سیاست ها و ضوابط اعطای تسهیلات توسط بانک های توسعه ای بخشی، از جمله نرخ سود تسهیلات اعطایی به واحدهای اقتصادی را متناسب با نیاز بخش های مختلف اقتصاد کشور پس از تصویب هیأت امانت بانک، و تأیید هیأت عالی، به بانک های توسعه ای بخشی ابلاغ کند. سقف تسهیلات قابل پرداخت از محل منابع موضوع این ماده، هشت برابر منابع ریالی موضوع ماده (۵۲) قانون «الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)» می باشد.

تبصره ۱- منظور از واحد اقتصادی فعال، واحد اقتصادی است که ضمن داشتن مجوز فعالیت از نهاد ذی ربط، اطلاعات مالیاتی خود را در «سامانه مؤدیان» ثبت کرده و در صورت تعلق مالیات، مالیات متعلقه را پرداخت نموده یا ترتیب پرداخت آن را داده باشد. اعطای تسهیلات موضوع این ماده به واحدهای اقتصادی فعال، بر مبنای مالیات و حق بیمه پرداختی آن واحدها می باشد.

تبصره ۲- سود تسهیلات اعطایی به واحدهای اقتصادی فعال باید در کمترین نرخ ممکن و بدون در نظر گرفتن سود برای بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران و بانک های توسعه ای بخشی تعیین شود.

تبصره ۳- بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران موظف است گزارش عملکرد بانک های توسعه ای بخشی را در زمینه اعطای تسهیلات به واحدهای اقتصادی، به صورت عمومی و برخط منتشر نماید.

ماده ۱۸۸- بانک مرکزی موظف است حداکثر ظرف مدت شش ماه از تاریخ ابلاغ این قانون، مقررات احتیاطی و نظارتی ویژه بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران و بانک های توسعه ای بخشی را با توجه به اهداف و مأموریت های آنها و مفاد این قانون تهیه نماید و به تصویب هیأت عالی برساند.

فصل نوزدهم: نهادهای مکمل صنعت بانکداری

شرکتهای ارائه دهنده خدمات مبتنی بر فناوری های نوین بانکی

ماده ۱۸۹- شرکتهای ارائه دهنده خدمات مبتنی بر فناوری های نوین بانکی باید از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کنند. صدور مجوز توسط بانک مرکزی، منوط به موافقت اصولی «شورای فناوری های نوین بانکی» است.

تبصره- تأسیس و فعالیت شرکتهای نوآور و توسعه دهنده فناوری های نوین بانکی، مادامی که به تشخیص شورای فناوری های نوین بانکی نیاز به قاعده گذاری و تنظیم گری نداشته باشد، از شمول نظارت بانک مرکزی خارج است. پس از آن، در صورتی که شرکتهای مزبور بخواهند به ارائه خدمات مبتنی بر فناوری های نوین بانکی اقدام کنند، باید از بانک مرکزی مجوز دریافت نمایند.

ماده ۱۹۰- به منظور توسعه استفاده از دانش و فناوری های نوین بانکی در صنعت بانکداری کشور، شورای فناوری های نوین بانکی به ریاست قائم مقام رئیس کل و با مشارکت اشخاص زیر تشکیل می شود:

۱- معاون رئیس کل در امور فناوری اطلاعات؛

۲- معاون فناوری وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات؛

۳- معاون بانک و بیمه وزیر امور اقتصادی و دارایی؛

۴- معاون ذی ربط وزیر علوم، تحقیقات و فناوری؛

۵- معاون ذی ربط معاون علمی رئیس جمهور؛

۶- دو نفر خبره بانکی آشنا با فناوری های نوین بانکی، به انتخاب رئیس کل؛

۷- دو نفر خبره در حوزه فناوری اطلاعات آشنا با مسائل پولی و بانکی، به انتخاب وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات.

ماده ۱۹۱- وظایف شورای فناوری های نوین بانکی عبارت است از:

۱- ارائه پیشنهاد به کارگیری فناوری های نوین بانکی و ایجاد زیرساخت های فنی مورد نیاز به رئیس کل؛

۲- پیشنهاد سیاست ها، راهبردها و ضوابط کلی حاکم بر نظام های پرداخت و فناوری های نوین بانکی به هیأت عالی؛

۳- پیشنهاد احکام و دستورالعملهای مورد نیاز برای تنظیم گری نظام های پرداخت مشتمل بر وضع ضوابط مربوط به انتقال و

تسویه تراکنش های پولی به شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی؛

۴- موافقت اصولی با تأسیس شرکتهای ارائه دهنده خدمات مبتنی بر فناوری های نوین بانکی، به استناد اشباع تبصره- عدم اعطای مجوز به متقاضیان تأسیس شرکتهای ارائه خدمات مبتنی بر فناوری های نوین بانکی، به استناد اشباع

بازار، ممنوع است.

۵- پایش و ارزیابی مستمر خطر (ریسک) عملیات مبتنی بر فناوری های نوین بانکی و ارائه هشدارهای لازم به رئیس کل و

شورای مقررات گذاری و نظارت بانکی؛

۶- پیشنهاد ایجاد زیرساخت های مورد نیاز برای حصول اطمینان از اجرای قانون مبارزه با پولشویی و مقررات شورای عالی

مبارزه با پولشویی توسط «اشخاص تحت نظارت»؛

۷- ایجاد هماهنگی بین بانک مرکزی و سایر دستگاهها و نهادهای حاکمیتی در حوزه فناوری های نوین بانکی و رفع

تعارضات بین بخشی؛

- ۸- تدوین قواعد، ابزارها و سازوکارهای لازم برای توسعه و به روز رسانی نظام نسوبه و پیام‌رسان ملی و ارائه پیشنهادها
لازم به شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی؛
- ۹- تدوین قواعد موردنیاز برای صیانت از مشتریان نظام بانکی در برابر خطراتی مانند هک و فیشینگ و ارائه پیشنهادها
لازم به شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی؛
- ۱۰- تهیه و به روزرسانی برنامه کنترل جامع امنیتی به منظور مدیریت خطر (ریسک)های امنیتی مرتبط با استفاده از فناوری‌های نوین
بانکی؛
- ۱۱- تدوین ضوابط و چارچوب فعالیت در زمینه نظام‌های پرداخت (اعم از کیف پول الکترونیک و پرداخت‌های خرد)،
پرداخت‌های بین‌المللی، رمز ارزها، تسهیلات فرد به فرد و سایر موضوعات مرتبط با حوزه فناوری‌های نوین بانکی، و ارائه آن به
شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی برای تصویب؛
- ۱۲- سایر امور مرتبط با حوزه نظام‌های پرداخت و فناوری‌های نوین بانکی که توسط رئیس کل یا وزیر ارتباطات و فناوری
اطلاعات به شورا ارجاع می‌شود.
- شرکتهای گزارشگری اعتباری**
- ماده ۱۹۲- تأسیس شرکتهای گزارشگری اعتباری منوط به دریافت موافقت اصولی از «شورای سنجش اعتبار» و اخذ مجوز
از بانک مرکزی است. نظارت بر عملکرد مؤسسات مزبور و تمدید یا لغو مجوز آنها بر عهده بانک مرکزی می‌باشد. شرکتهای
گزارشگری اعتباری، مؤسساتی هستند که با استفاده از پایگاه داده اعتباری کشور و سایر طرقی که استفاده از آنها به تأیید شورای
سنجش اعتبار رسیده باشد، نسبت به تهیه گزارش اعتباری اشخاص حقیقی و حقوقی، حسب درخواست خود آن اشخاص یا
مؤسسات اعتباری اقدام می‌کنند. همچنین شرکتهای گزارشگری اعتباری می‌توانند گزارش اعتباری اشخاص حقیقی یا حقوقی را با
موافقت خود آنان، در اختیار اشخاص ثالث، غیر از مؤسسات اعتباری، قرار دهند.
- ماده ۱۹۳- به منظور سیاست‌گذاری، هماهنگی و راهبری نظام سنجش اعتبار، شورای سنجش اعتبار به ریاست قائم مقام رئیس
کل و عضویت معاون نظارتی رئیس کل و معاونین ذی‌ربط وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت اطلاعات، دادستانی کل کشور و
سازمان بورس اوراق بهادار تشکیل می‌شود. دبیرخانه شورا در بانک مرکزی مستقر می‌شود. وظائف این شورا عبارت است از:
- ۱- تدوین دستورالعمل نحوه تأسیس و فعالیت شرکتهای گزارشگری اعتباری و ارائه آن به شورای مقررات‌گذاری و نظارت
بانکی برای تصویب؛
- ۲- صدور موافقت اصولی تأسیس شرکتهای گزارشگری اعتباری؛
- ۳- تعیین سقف مجاز تملک سهام شرکتهای گزارشگری اعتباری برای اشخاص حقیقی و حقوقی؛
- ۴- تصویب انواع محصولات اعتباری قابل ارائه توسط شرکتهای گزارشگری اعتباری؛
- ۵- استانداردسازی فرآیندهای مورد استفاده شرکتهای گزارشگری اعتباری برای سنجش اعتبار اشخاص، اعم از مؤسسات
اعتباری و مشتریان آنها، ضامنین و مؤسسات تضمین تعهدات؛
- ۶- تأیید اساسنامه شرکتهای گزارشگری اعتباری؛
- ۷- تعیین مراجعی که ملزم به ارائه داده به بانک مرکزی (پایگاه داده اعتباری کشور) هستند و کیفیت و کفایت داده‌ها؛
- ۸- تدوین دستورالعمل نحوه تبادل و حفاظت اطلاعات و حفظ محرمانگی و امنیت داده‌ها، دستورالعمل نحوه اعتراض به
گزارش‌های اعتباری و سایر دستورالعمل‌های موردنیاز، و ارائه آن به شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی برای تصویب؛
- ۹- تعیین استفاده کنندگان مجاز از خدمات پایگاه داده اعتباری کشور و شرکتهای گزارشگری اعتباری و مقررات حاکم بر
نحوه استفاده آنها؛
- ۱۰- سایر موضوعات مرتبط که رئیس کل به شورا ارجاع می‌دهد.
- تبصره ۱- عدم اعطای مجوز به متقاضیان تأسیس شرکتهای گزارشگری اعتباری، به استناد اشیاع بازار، ممنوع است.
- تبصره ۲- شرکتهای گزارشگری اعتباری و رتبه‌بندی که در حوزه عملیات بانکی فعالیت ندارند، نیاز به اخذ مجوز از بانک
مرکزی ندارند. صدور مجوز و نظارت بر فعالیت این شرکتهای توسط سازمان بورس اوراق بهادار انجام می‌شود.
- ماده ۱۹۴- کلیه دستگاههای اجرایی، اعم از دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی و نیز کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی
غیردولتی (به تشخیص شورای سنجش اعتبار) موظفند اطلاعات موردنیاز برای اعتبارسنجی مشتریان مؤسسات اعتباری، ضامنین و
مؤسسات تضمین تعهدات را در قالب‌های موردنظر شورای مزبور به صورت برخط در اختیار بانک مرکزی قرار دهند. بانک مرکزی
موظف است با استفاده از اطلاعات دریافتی، پایگاه داده اعتباری کشور را ایجاد و مدیریت کند. در صورتی که ارائه اطلاعات توسط
اشخاص فوق‌الذکر در سایر قوانین ممنوع یا منوط به رعایت تشریفات خاصی شده باشد، ارائه اطلاعات به پایگاه داده اعتباری
کشور از آن قوانین مستثنی است.
- تبصره ۱- بانک مرکزی موظف است امکان استعلام از پایگاه داده اعتباری را برای دستگاههای اجرایی، اشخاص تحت
نظارت در این قانون و سایر اشخاص که مطابق قوانین و مقررات ملزم به استعلام از پایگاه داده مذکور هستند به صورت سیستمی و
برخط فراهم نماید.
- تبصره ۲- اشخاصی که با مجوز بانک مرکزی مجاز به استفاده از اطلاعات پایگاه داده اعتباری کشور شده‌اند موظفند از

اطلاعات دریافتی در چهارچوب دستورالعمل‌های شورای سنجش اعتبار استفاده کنند؛ در غیراین صورت، مشمول مجازات‌های انضای سر موضوع ماده (۶۴۸) کتاب پنجم - قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده) مصوب ۱۳۷۵/۳/۲ می‌باشند. در صورتی که برای بانک مرکزی محرز شود که شخص استفاده‌کننده از اطلاعات دریافتی، مغایر با هدف اعلام شده استفاده کرده یا اطلاعات دریافتی را بدون اطلاع بانک مرکزی در اختیار اشخاص ثالث قرار داده است، بانک مرکزی موظف است نزد مراجع قضائی طرح دعوی کند.

ماده ۱۹۵- پرداخت تسهیلات یا ایجاد تعهد توسط مؤسسات اعتباری، از زمانی که بانک مرکزی اعلام می‌کند، منوط به دریافت گزارش اعتبارسنجی است. این امر، نافی مسؤولیت مؤسسات اعتباری در شناسایی ریسک اعتباری متقاضی نمی‌باشد. مؤسسات اعتباری موظفند متناسب با نتایج حاصل از گزارش اعتباری اشخاص طبق ضوابط ابلاغی بانک مرکزی نسبت به اخذ وثایق و تضمین‌های لازم اقدام کنند. دستورالعمل اجرایی این ماده به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی می‌رسد.

مؤسسات تضمین تعهدات

ماده ۱۹۶- مؤسسات اعتباری موظفند تضمین مؤسسات تضمین تعهدات را، متناسب با وضعیت اعتباری مؤسسات مزبور که به تأیید شرکتهای گزارشگری اعتباری رسیده است، بپذیرند.

ماده ۱۹۷- بانک مرکزی موظف است ظرف مدت شش ماه از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون، ضوابط تشکیل، فعالیت و نظارت بر مؤسسات تضمین تعهدات را به تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی برساند. مؤسسات تضمین تعهدات می‌توانند توسط اشخاص حقوقی، تشکلهای حرفه‌ای یا گروهی از اعضای یک صنف یا صنعت خاص ایجاد شوند.

تبصره- قراردادهایی که توسط مؤسسات تضمین تعهدات منعقد می‌گردد، در حکم اسناد رسمی و لازم‌الاجراء بوده و از کلیه مزایای اسناد تجاری از جمله عدم نیاز به تودیع خسارت احتمالی بابت اخذ قرار تأمین‌خواسته برخوردار می‌باشند.

ماده ۱۹۸- کلیه صندوق‌های ضمانت که به موجب سایر قوانین تشکیل شده‌اند، موظفند ظرف مدت یک سال از تاریخ ابلاغ این قانون، اساسنامه خود را به تأیید «شورای سنجش اعتبار» و تصویب شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی برسانند. پس از انتضای مهلت مزبور، صندوق‌های ضمانت جزء «اشخاص تحت نظارت» محسوب و مشمول نظارت‌های بانک مرکزی می‌شوند.

صندوق ضمانت سپرده‌ها

ماده ۱۹۹- به منظور اطمینان‌بخشی به سپرده‌گذاران حقیقی و حقوقی در مؤسسات اعتباری مبنی بر تضمین سپرده‌های آنان تا سقف معین، به صندوق ضمانت سپرده‌ها اجازه داده می‌شود با رعایت شرایط مقرر در این قانون به فعالیت‌های خود ادامه دهد. اصلاحات اساسنامه صندوق ضمانت سپرده‌ها بنا به پیشنهاد بانک مرکزی به تصویب هیأت‌وزیران می‌رسد.

تبصره ۱- صندوق ضمانت سپرده‌ها نهاد عمومی غیردولتی است.

تبصره ۲- توقف فعالیت یا انحلال صندوق ضمانت سپرده‌ها فقط به موجب قانون امکان‌پذیر است.

ماده ۲۰۰- وظایف صندوق به قرار زیر می‌باشد:

۱- دریافت حق عضویت از اعضاء؛

۲- جبران خسارت سپرده‌های سپرده‌گذاران تا سقف تضمین شده، در چهارچوب فصل هفدهم این قانون؛

۳- ارزیابی و پایش عملکرد مؤسسات اعتباری از جهت رعایت مقررات لازم‌الرعایه، و ارائه گزارش تخلفات به بانک مرکزی؛

۴- ارزیابی صحت گزارش‌های ارائه شده از سوی مؤسسات اعتباری در خصوص اطلاعات سپرده‌ها و محاسبه حق عضویت قابل پرداخت به صندوق و ارائه گزارش‌های مربوط به بانک مرکزی.

تبصره- صندوق ضمانت سپرده‌ها می‌تواند از مؤسسات اعتباری که وضعیت آن‌ها توسط شورای مقررات‌گذاری و نظارت بانکی «در معرض خطر» یا «بحرانی» تشخیص داده شده، با تأیید هیأت عالی، حق عضویت بیشتری دریافت کند.

ماده ۲۰۱- صندوق ضمانت سپرده‌ها از اختیارات زیر برخوردار می‌باشد:

۱- الزام مؤسسات اعتباری به تبعیت از تعهدات قانونی مندرج در این فصل مستقیماً از سوی صندوق یا غیرمستقیماً از طریق

بانک مرکزی؛

۲- ارائه پیشنهاد به بانک مرکزی مبنی بر اعمال مجازات‌های مذکور در مواد (۱۳۵) و (۱۳۶) این قانون در خصوص مؤسسات اعتباری که از انجام تعهدات خود در مقابل صندوق، استنکاف می‌ورزند؛

۳- ارائه مشاوره تخصصی به مؤسسات اعتباری و در صورت لزوم، درخواست از بانک مرکزی برای ارائه برنامه‌های احتیاطی الزام آور به آنها، به منظور پیشگیری از بروز شرایط نامطلوب یا برون‌رفت از آن؛

۴- انجام وظیفه به عنوان مدیر گزیر و مدیر تصفیه مؤسسات اعتباری؛

۵- درخواست ارائه گزارش نظارتی در خصوص وظایف مرتبط با صندوق از بانک مرکزی و سایر نهادهای ناظر؛

۶- اقامه دعوی علیه هیأت مدیره، مدیران و سایر اشخاص دخیل در توقف یا ورشکستگی مؤسسه اعتباری.

ماده ۲۰۲- عضویت کلیه مؤسسات اعتباری دولتی و غیردولتی در صندوق ضمانت سپرده‌ها الزامی است.

ماده ۲۰۳- مؤسسات اعتباری موظفند در مواعید مقرر حق عضویت صندوق ضمانت سپرده‌ها را صرفاً به صورت نقدی

پرداخت کنند. در غیر این صورت بانک مرکزی موظف است حق عضویت را حسب درخواست صندوق از حساب مؤسسه اعتباری نزد خود برداشت و به حساب صندوق واریز نماید.

تبصره ۱- حق عضویت محاسبه شده توسط صندوق ضمانت سپرده‌ها برای هر یک از اعضا، تحت هیچ شرایطی قابلیت کاهش ندارد.
تبصره ۲- حق عضویت‌های پرداختی مؤسسه اعتباری به عنوان هزینه‌های قابل قبول مالیاتی همان سال مؤسسه اعتباری منظور می‌گردد.
ماده ۲۰۴- ترتیبات اجرایی ناظر بر فعالیت صندوق ضمانت سپرده‌ها از جمله تعیین «اشخاص تحت نظارت» مشمول الزامات پذیرش عضویت، تعیین مصداق سپرده‌های بانکی مشمول تضمین صندوق، سقف تضمین، ترتیبات و شرایط سرمایه‌گذاری منابع صندوق از جمله محل و شیوه آن، ترتیبات و شرایط حق عضویت‌ها در صندوق از جمله میزان، انواع و نحوه محاسبه و پرداخت آنها به صندوق، سازوکار اجرایی پرداخت سپرده‌های سپرده‌گذاران، و استیفای مطالبات صندوق از مؤسسه اعتباری ناشی از پرداخت سپرده‌های مشمول تضمین مؤسسه اعتباری، در صورتی که در اساسنامه ذکر نشده باشد، به موجب دستورالعملی است که به تصویب هیأت امنای صندوق ضمانت سپرده‌ها می‌رسد.

ماده ۲۰۵- صندوق ضمانت سپرده‌ها موظف است حداکثر ظرف مدت یک‌ماه پس از اعلام رئیس کل، نسبت به تأدیه مانده سپرده‌های سپرده‌گذاران مؤسسه اعتباری در حال گزیر تا سقف تضمین شده، به صورت پرداخت نقدی و یا ایجاد سپرده‌ای به همان میزان و شرایط در مؤسسه اعتباری دیگر برای سپرده‌گذار، اقدام نماید. مطالبات سپرده‌گذاران بیش از سقف تضمین شده توسط صندوق، از محل دارایی‌های مؤسسه اعتباری مذکور و با رعایت احکام فصل هفدهم این قانون تصفیه می‌شود.

ماده ۲۰۶- منابع مالی صندوق ضمانت سپرده‌ها به شرح زیر است:

۱- حق عضویت‌های دریافتی از اعضا؛

۲- درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری‌ها؛

۳- کمک‌های مالی دولت؛

۴- تسهیلات دریافتی از بانک مرکزی در موارد ضروری؛

۵- انتشار اوراق بهادار طبق قوانین و مقررات مربوط؛

۶- جریمه‌های نقدی اخذ شده از «اشخاص تحت نظارت» متخلف موضوع مواد (۱۳۵) و (۱۳۶) این قانون؛

۷- سایر منابع پس از تصویب هیأت عالی.

تبصره ۱- صندوق در موارد ضروری مجاز است با تأیید هیأت عالی، مؤسسات عضو را مکلف به پرداخت حق عضویت‌های آتی، حداکثر تا دو برابر مبلغ آخرین حق عضویت سالانه، نماید و در این صورت مؤسسات اعتباری عضو مکلف هستند در مهلت مقرر، مبالغ تعیین شده را در اختیار صندوق قرار دهند.

تبصره ۲- حق عضویت‌های دریافتی صندوق ضمانت سپرده‌ها از هرگونه مالیات معاف می‌باشد.

تبصره ۳- منابع سرمایه‌گذاری نشده صندوق ضمانت سپرده‌ها باید صرفاً در حسابی نزد بانک مرکزی نگهداری شوند.

ماده ۲۰۷- مرجع رسیدگی به اختلافات احتمالی صندوق ضمانت سپرده‌ها با مؤسسات اعتباری، رئیس کل بانک مرکزی است. در صورت اعتراض به نظر رئیس کل بانک مرکزی، موضوع در هیأت عالی مطرح و اتخاذ تصمیم می‌شود. رأی هیأت عالی قطعی است و برای طرفین لازم‌الاجراء می‌باشد.

ماده ۲۰۸- مؤسسات اعتباری موظفند آمار، اطلاعات و گزارش‌های موردنیاز صندوق ضمانت سپرده‌ها را در چارچوب وظایفی که به موجب این قانون برعهده صندوق گذاشته شده است به صندوق ارائه نمایند. همچنین بانک مرکزی موظف است آمار، اطلاعات و گزارش‌های مرتبط با فعالیت صندوق را در اختیار صندوق قرار دهد. صندوق موظف به رعایت ضوابط محرمانگی است.

تبصره- شیوه تبادل اطلاعات به موجب دستورالعملی است که ظرف مدت شش ماه از تاریخ ابلاغ این قانون به پیشنهاد بانک مرکزی و صندوق ضمانت سپرده‌ها به تصویب هیأت عالی می‌رسد.

ماده ۲۰۹- صندوق موظف است اطلاعات زیر را در پایگاه اطلاع‌رسانی خود به اطلاع عموم برساند:

۱- فهرست به‌روزشده مؤسسات اعتباری عضو صندوق؛

۲- فهرست به‌روزشده سپرده‌های مشمول ضمانت و سقف تضمین؛

۳- قوانین و مقررات و دستورالعمل‌های مربوط به نحوه بهره‌مندی سپرده‌گذاران از مزایای تضمین سپرده‌ها.

۴- اطلاعاتی‌ها و شرایط جبران خسارت‌های مربوط به مؤسسه اعتباری در حال گزیر.

ماده ۲۱۰- اعضای هیأت مدیره، مدیرعامل و کلیه کارکنان صندوق ضمانت سپرده‌ها از هرگونه سهام‌داری و تصدی سمت در

مؤسسات اعتباری ممنوع هستند.

کانون مؤسسات اعتباری

ماده ۲۱۱- به منظور کمک به پیشرفت حرفه بانکداری و ارتقاء دانش حرفه‌ای مدیران و کارکنان مؤسسات اعتباری، تهیه برنامه‌های لازم به منظور التزام اعضای کانون به رعایت قوانین و مقررات، برقراری سیستم‌های کنترل داخلی، احترام به اخلاق حرفه‌ای و تأکید بر ارائه‌ی گزارش‌های شفاف و منصفانه و اعلام موارد عملکرد غیرحرفه‌ای اعضا به بانک مرکزی، تدوین ضوابط و استانداردهای حرفه‌ای و انضباطی در چارچوب قوانین و مقررات بانک مرکزی و بررسی اختلافات بین اعضا، کانون مؤسسات اعتباری با مشارکت مؤسسات اعتباری‌ای که در ایران فعالیت می‌کنند، تشکیل می‌شود. عضویت تمامی مؤسسات اعتباری در کانون مؤسسات اعتباری الزامی است.

تبصره ۱- کانون مؤسسات اعتباری، دارای شخصیت حقوقی مستقل و برخوردار از استقلال مالی می‌باشد و به موجب

اساسنامه‌ای که به تصویب هیأت عالی می‌رسد، اداره می‌شود. انتصاب دبیرکل کانون منوط به تأیید صلاحیت وی توسط بانک مرکزی می‌باشد. کانون تحت نظارت بانک مرکزی فعالیت می‌نماید. هرگونه تغییرات اساسنامه کانون موکول به موافقت بانک مرکزی و تصویب هیأت عالی است. انحلال کانون صرفاً با تشخیص بانک مرکزی ممکن است.

تبصره ۲- اختلافات بین اعضای کانون با یکدیگر، در مرحله اول در کانون مورد بررسی قرار می‌گیرد و در صورت عدم سازش، در مراجع دیگر قابل طرح است.

تبصره ۳- بانک مرکزی می‌تواند برای سایر «اشخاص تحت نظارت» نظیر صندوق‌های قرض‌الحسنه، تعاونی‌های اعتبار، صرافی‌ها و شرکتهای واسپاری (لیزینگ) نیز کانون ایجاد کند. در این صورت، احکام این ماده در ارتباط با کانونهای جدید نیز نافذ است.

فصل بیستم: سایر مقررات

ماده ۲۱۲- سازمان ثبت احوال کشور، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، سازمان بورس و اوراق بهادار، سازمان امور مالیاتی و سایر دستگاههای اجرایی، بنا به درخواست بانک مرکزی، موظف به همکاری با آن بانک و ارائه اطلاعات خواسته شده هستند.

ماده ۲۱۳- جریمه‌های نقدی موضوع احکام این قانون، متناسب با شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی که توسط مراجع رسمی اعلام شده باشد، تعدیل می‌گردد. وجوه ناشی از اعمال جریمه نقدی علیه اشخاص تحت نظارت متخلف، به حساب درآمد عمومی راریز شده و معادل آن از طرف خزانه‌داری کل به حساب صندوق ضمانت سپرده‌ها تخصیص داده می‌شود.

ماده ۲۱۴- از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون، قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۳۵۱/۴/۱۸ و اصلاحات بعدی آن، قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) مصوب ۱۳۶۲/۷/۸ و اصلاحات بعدی آن، لایحه قانونی اداره امور بانکها مصوب ۱۳۵۸/۷/۳ و اصلاحات بعدی آن و قانون اجازه تأسیس بانکهای غیردولتی مصوب ۱۳۷۹/۱/۲۱، نسخ می‌شود. تا زمانی که آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی این قانون به تصویب نرسیده است، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های سابق، مشروط بر این‌که با مفاد این قانون، به تشخیص بانک مرکزی، معارض نباشد، لازم‌الاجراء می‌باشند.

شماره ۴۶۷۵۶۱۳۶/د

تاریخ ۱۳۹۷/۷/۸

گزارش کمیسیون انرژی به مجلس شورای اسلامی

«طرح یک شورای تأسیس بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران»؛ به شماره چاپ ۱۰۱۶ که به این کمیسیون به‌عنوان فرعی ارجاع شده بود، در جلسه روز سه‌شنبه مورخ ۱۳۹۷/۷/۳ با حضور اعضای کمیسیون و مسؤولان و کارشناسان وزارتخانه‌های نفت و امور اقتصادی و دارایی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، سازمان برنامه و بودجه کشور، دیوان محاسبات کشور و مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی مورد بحث و بررسی قرار گرفت و با اکثریت آراء به تصویب رسید. اینک گزارش آن به مجلس شورای اسلامی تقدیم می‌شود.

رئیس کمیسیون انرژی
فریدون حسنوند

شماره ۳۸/۵۹۷۴۷/د

تاریخ ۱۳۹۶/۷/۲۲

گزارش کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری به مجلس شورای اسلامی

«طرح عملیات بانکی بدون ربا» به شماره چاپ ۱۶۵ که به این کمیسیون به‌عنوان فرعی ارجاع شده بود، در جلسه روز سه‌شنبه مورخ ۱۳۹۶/۷/۱۸ با حضور کارشناسان دستگاههای اجرایی مورد بررسی قرار گرفت و عیناً به تصویب رسید. اینک گزارش آن به مجلس شورای اسلامی تقدیم می‌شود.

رئیس کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری
محمد مهدی زاهدی

شماره ۳۹۱۱

تاریخ ۱۳۹۸/۱/۲۷

گزارش کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات به مجلس شورای اسلامی

«طرح تأسیس بانک توسعه جمهوری اسلامی ایران» به شماره چاپ ۱۰۱۶ که به این کمیسیون به‌عنوان فرعی ارجاع شده بود، در جلسه مورخ ۱۳۹۸/۱/۱۸ کمیسیون با حضور مدیران و کارشناسان دستگاههای اجرایی ذی‌ربط، کارشناسان مرکز پژوهش‌ها و دیوان محاسبات کشور مورد رسیدگی قرار گرفت و کلیات و مواد ارجاعی آن عیناً به تصویب رسید. اینک گزارش آن به مجلس شورای اسلامی تقدیم می‌شود.

نائب رئیس کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات
جهانبخش محبی‌نیا